
Simon Abkarian

PENELOPÉ, Ó, PENELOPÉ

SZEREPLŐK:

DINAH
ANTE
ELIAS
NOURITSA
ODESSA
THEOS
SOFIA

A ferde vonal azt a pontot jelöli, ahonnan az egyik szereplő a másik szavába vágva kezd beszélni (ez a replika-levágás módszere).

Nouritsa karaktere magában foglalja férje szerepét is: ő Theos, a nagypapa, aki a tizenkettedik jelenetben Nuritsa médiumán keresztül szólal meg.

Ugyanez vonatkozik Odessára és Eliasra a tizenharmadik jelenetben.

ELSŐ JELENET

Dinah kinyitja az ajtót, és kiabálni kezd.

DINAH Éber vagyok, még állok, halljátok, vadállatok? Dinah még mindig itt van! Dinah még nincs teljesen kiüresedve. Kívánok mindnyájatoknak okádni való jónapot, bár nyelne el mindannyiatokat az utolsó szálíg! Voilà. (*Odamegy a varrógéphez.*) Ebben az alkotásban nincs szerelem. Mit is mondok: „alkotás”? Azt kellene mondanom: napszám, feladat vagy munka. Az alkotás megálmodja saját útját tudatunk rejtett kapujáig, szívünk égő kamrájáig. Nagyszerűségében ellenáll az időnek. Az alkotásban szemérmesen meghúzódik a szerelem, nélküle nem létezik bizonyosság. Erős, testvéri keze betakargatja az emberek világát, akik csak arra vágnak, hogy újjászülessenek. De e mögött a gép mögött nem ül

senki. Legfeljebb két kéz, jelentéktelen, hétköznapi, esetleges kezek. Szeretnék visszatartani ezt a buggyant vágyaktól felfújtt szövetet, összekulcsolódni és átszelni az óceánt, ami elválaszt a boldogok földjétől, a helytől, ahol – mint mondják – a nevetés bőven terem. Két halott, kiszáradt tengeri csillag. Szeretnének összekulcsolódni és gyermekek tekintetében táncoló madarakként kitérni az ég felé, és imádkozni. Imádkozni? Kiért, Dinah? Ébresztő! A te világod itt van és nem máshol. Te meg imákat és zsoltárokat bugyogtatsz fel bensődből. Annyian vannak, hogy egymást falják fel a nagy igyekezetben, mindegyikük égre akarja kiáltani a te kálváriádat. Kinek is vinnék az üzenetet, kedves leányom? Az imák nem érik el az egeket, a szél már régóta messze fújta őket. Fércejl és légy csendben, Dinah! Nem neked való az istenekkel perelni. Bár elvinne már a halál angyala! Végre elcsendesedne ez a méhemet feszítő katlan. Ámen. Légy csendben, e mögött a gép mögött nem ül senki, legfeljebb egy szerencsétlen szempár, elveszve az egyre távolodó anyagban, ügyesen kikerülve minden érintésedet. Egy könnyekben fuldokló szempár.

Elővesz egy kis magnetofont, cigarettára gyújt, beindítja a magnetofont, a férje hangját halljuk.

ELIAS HANGJA „Messze vagyok, túl messze, pedig csak egy folyó választ el minket. Isteni szépségem, biztosítalak, ez a háború csak átmeneti. Nem tarthat soká, nem bolygathatja a minket burkoló vihart, a minket egyesítő titkos táncot. Égi pajzsom te vagy. A mézárulás villámai nem szakíthatják szét mellkasom, hisz miattad ébredek fel minden reggel. Türelem, édes lelkem, száguldásunk még csak most kezdődik. Türelem, és az istenektől elperelt egeket lábad elé terítem, az égi hadseregek leborulnak lábujjaid koronája előtt. Távozásom óta leheletben őrzöm illatodat. Szürcsölni akarom lényed forrását, élni és alámerülni perzselő nektárodban, majd benne örvényleni. Szomjazom. Sivatag lepi számat, és győzedelmes álmaim kiszáradnak benne. Fiunkat borítsd be csókjaiddal, hisz csak így lesz belőle férfi, mint ahogy belőlem is így lett. Minden erőmet tőled kaptam, minden erőmmel szeretlek. Visszatérek hamarosan. Ígérem, nemsokára visszatérek.”

DINAH Idővel a háború visszaadta e világnak az élőket és a holtakat, de te nem tértél vissza. A szomorúság kiszárította a türelem fáját is, de te nem tértél vissza. Életre szóló ellenségek kezét nyújtottak egymásnak, de te nem tértél vissza. A felejtés felitta az emlékezés vértócsáját, de te nem tértél vissza. Szemem végleg elkopott utad követésében, visszatérésedet

követelve hangom elfakult az istenekkel való perlekedésben, de te nem tértél vissza. Éjszaka éjszakát követ, hideg és üres ágyamban megállás nélkül újrarajzolom tested titkos térképét, titkos geográfusod én vagyok. Újratervezem bőröd legparányibb parcelláit, bőröd hiánya túlsikoltja az én sikolyomat is. Túl sok ideje már, hogy ráhagyom magam ezekre az érzéki és odaadó kezekre, a csukott ablak mögött behunyom szemem, és újra látlak. Felismerem a vihart, amit magadra öltöttél, hogy elvigyél, hogy felemeljél. És ebben a forgószélben elvesztünk, belevesztünk, ki lo-vagolt kinn? És a vágta, amiből a gyermeki tűz kipattant, szétszaggat-ta bensőnk, majd amikor a villám belénk csapott, megsemmisültünk, felismertük egymást megmámorosodott tekintetünkben. Két csatakos test, egymásban úszva, remegve, kidobva a vágy tüzes partjaira. És ki-nyitom szemem, remélve, hogy itt vagy, hogy látlak, de hiányod pofon csap és kijózanít, és te nem térsz vissza. Undorodom saját magamtól. Szeretném ledugni ezeket a mocskos kezeket a torkomba, és hányni, messze kiokádni ezt a nem vágott vágyat. A sajnálatra méltó élvezet csak elszomorít. A szégyen titkos kamrájában a magány megnedvesíti vétkes szempilláit, de csak annyit. Minden más bennem visszafordítha-tatlanul kiszáradt. Nem, nem akarok többet saját vágyainak behódoló tüzelő szuka lenni. Nő vagyok, szívemet, női szívemet lobbantotta láng-
ra a szerelmem, és senki más. És akkor hol van a férfi, akit szeretek, aki mindörökké a felemnek nevezi magát, aki sírig hűséget esküdött nekem? *(Varrni kezd)* Hogyan tehetnék szájkosarat vágyaim komor véreibeire, ha szerelmem nincs itt, hogy megszelídítse őket? A testemet sértetlenül megőriztem, de meddig? Mennyi ideig tudok még ellenállni? Hogyan lehet túlélni az idő hajótörését? Bensőm lassan elnémul, élet többé nem fogan benne. Mily zűrzavar! Túl késő. Zongoraművész szerettem vol-na lenni. Fiatalságom démona a becsület ketrecében senyvedt el. Ro-mokban heverő relikvia vagyok. Egy lakatlanul hagyott romhalmaz, üres házaktól tátongó város kifáradt sugárutakkal. Sóhajom, lelkem zoko-gása semmit nem segít. A remény kapuja végképp kidőlt. A semmibe tárult, és te nem térsz vissza. Hallgass, Dinah, a varrógép rád vár. Fér-celni kell, varrni, szabni a boldog idegenek ruháit, akiket soha nem fogsz megismerni. Forgatni kell a kereket, szabni a ruhákat, melyeket nem hordasz, és soha nem is fogsz hordani. Igen, ők bizonyára boldogok ott a másik kontinensen. Soha nem látják meg a szövet túloldalán a gyötrő-dő éhínség álarcát. Soha nem pillantják meg e két névtelen kéz látha-tatlan nyomait, e két halott tengeri csillagot. Nem, ebben az alkotásban

nincs szerelem. Hol és mikor láttál te gályarabot evezőjével szerelembe esni? Ha vajat nyit a verejték óceánjában, azt csakis a gazdagok kényére teszi.

Kopognak az ajtón.

MÁSODIK JELENET

DINAH Hallom! Kopogj csak, használd ki, az ajtó nem adja vissza az ütések.

ANTE HANGJA Engedj be! Látni akarlak.

Dinah ajtót nyit.

DINAH Én is látlak, te is látsz, most már viheted a pénzt. Gyere vissza jövő hónapban.

ANTE Tudod jól, hogy nem a házbér érdekel.

DINAH Nem, nem tudom. Kérsz egy pohár vizet?

ANTE Ez a ház valamikor a tiéd volt.

DINAH A háború pedig a te hasadat tömte tele.

ANTE Én meg a tiedet akarom teletömködni. Viccelek.

DINAH Számold meg, és menj!

ANTE Mondj igent, és ez a ház ismét a tiéd lesz.

DINAH Kerttel és falakkal akarsz megvásárolni?

ANTE Feleségül akarlak venni.

DINAH Van már férjem.

ANTE És hol van a te férjed?

DINAH Szívem trónusát vigyázza.

ANTE És éjszakánként felforrósít a te szíved királya?

DINAH Figyelj arra, amit mondok, jól véd a fejedbe! Minden lélegzetem fele, amit beszívok, az övé. Minden falatból, amit lenyelek, a fele az övé.

/ Minden asztalba, amit megteríték, az ő nevét vésték tüzes betűkkel.

ANTE Nem válaszoltál a kérdésemre. A szíved trónusát vigyázó király felforrósít-e éjszakánként?

DINAH Ne gyere közelebb! Olyan tányért szaglászol, amelynek étke túl kifinomult a te orrodnak. Túrđ csak bele istennőid lyukába, ők mindig igent mondanak neked. Megválaszoltam a kérdésetet?

ANTE Hiába is akarsz provokálni.

DINAH Tényleg? Úgy átlátni rajtad, olyan kiszámítható vagy, mint nyitott könyv, vastag, nagy betűkkel írva. Egy állat nem vetheti le a természe-

tét. A tied a gonosztevés, a szívek megtiprása, te akkor csóválod leginkább a farkad, amikor szenvedést szimatolsz.

ANTE Az biztos, hogy csóválom, ha téged látlak. Viccelek.

DINAH Apósom vére bosszúért kiált, és te engem merészelsz magadnak követelni. Nincs benned becsület, nincs bőr a képeden, ha szembeköp-nélek, azt mondanád: „Nicsak, nicsak, esik az eső!”

ANTE A vér útját apósid maga választotta, meghalt, és akkor mi van? Akkoriban más idők jártak, a fegyverek beszéltek. Mostanra már tanultunk mindebből, én is tanultam. Az értelem felülkerekedett a szenvedélyeken, és a pénzt, amitől te úgy undorodsz, gondját viseli a rászorulóknak.

DINAH Én tőled undorodom.

ANTE Figyelj ide, Dinah. Mindenemet, amim csak van, le akarom teríteni fájdalmad ágya elé, le akarok borulni bátorságod oltáránál. Nem kívánom szíved trónusának királyságát ledönteni, csupán helyet kérek életed kis zugában. Ezen a szigeten te vagy az egyetlen igazi Nő, méltó e névre. Fogadj be. / Tudom, hogy vadállat vagyok, csinálj belőlem embert.

DINAH Csak azért beszélsz így, mert ellenállok neked, mert nemet mondok. Ez hajt téged, ez ízesíti kíváncsiságod ajkait, ez izgatja vágyaidat. Semmi más, csak ez. Mint minden fajtádbéli, te sem menekülhetsz a hold fénye elől. Olyankor visszanyered eredeti alakodat. Semmi vagy, csupán füstfelhő, ami földből kiszakadva, kétségbeesetten vonít a terméketlen égitest méhéből kivetve.

ANTE Várj csak, várj csak! Te okos nő vagy, ugyebár? Miért dühödnél sor-sod ellen? Megváltottam. / Miért tiltod tőlem azt, amim nincs? Azt, amit pénzzel nem lehet megvásárolni?

DINAH Nem egyenesedik ki a kutya farka a satuban. Nem, nem tudsz levenni a lábamról szép szavakkal. Azt mondod nekem, amit hallani akarok. / De nem vagyok bolond, neked nincs szíved. Tengernyi méz nem tudná feloldani a mérget, ami nyelvedhez tapadt.

ANTE Engedj szóhoz jutni! Hadd beszéljek! Hadd beszéljek! Immár húsz éve, hogy a háború visszakérődzte minden túlélőjét. Húsz éve, hogy férjed, gyermeked apja elment. Hol van most, ha nem halt meg? A háborúnak tíz éve vége. Miért nem tér vissza a te legendás hősöd, hogy visszavegye, ami jog szerint jár neki? Miért nem tér vissza, hogy elfoglalja szíved elképzelt trónusát? Miért nem tér vissza megnézni, hogyan lesz férfi egyedüli fiából? A fiad apa nélkül nőtt fel. Miért nem tér vissza, hogy eggyé legyen az ő asszonyával? Miért? Legyen bátorságod fel-

tenni a kérdést. Miért? Nem szólsz, mert félsz a választól. El vagy veszve, Dinah. A te kislányos mennyországod fényei kihálnak, le kell szállnod ósdi körhintádról, és szembe kell nézned a való világ súlyával. Én várlak. Gyere velem. Az élet itt és most *van*. Meddig akarsz még emlékekben élni, ott, ahol a múlt szellemei folyton összecsapnak? A háborúnak vége, vége. Tedd le te is a fegyvert és a szívedet fogva tartó páncélt, akaszd falra a kardot, ami nyelved hegyén folyton kész arra, hogy kiugorjon és gyilkoljon. Lehúzza a súly. A repülés nem akarat, hanem kegyelem. A tied zuhanás. Kőszikla vagy az égbolton, kőszikla, mely szabad madárnak adja ki magát. Szerénységből vagy inkább büszkeségből, te a dühödöt zárva tartod magánytól visszhangzó egedben. Groteszk és patetikus, mint egy gyermekrajz. De vigyázz, mert alattad mocsaras láp terül el, messze, messze, amíg a szem ellát. És előbb vagy utóbb földre kell szállnod. Mit akarsz? Miben reménykedsz? A halhatatlanság sziklájába vésett sírfeliratban? „Itt nyugszik a nő, aki élve falazta be magát szerelme várfalába.” Dinah, a halottak kultusza halott. Az élők királysága visszatért. Mondj valamit, válaszolj, kérlek!

DINAH Lazítsd már ki az udvariasság harapófogóját! A kezed már rég a cukortartóban nyúlkál. Elmondtad, amit el akartál mondani. Most menj! Dolgom van.

ANTE Őszinte kezet nyújtok neked, ez egyedüli menekvésed, nem várt felemelkedésed. És te magasról leköpsz. Ki fog kimenteni a mocsárból? / Erőtlen vagy, szárnyaid árulóid lesznek, cserbenhagynak, és halálos zuhanásra ítélnék.

DINAH Menj el, Ante, te nem tudod, mi az a fogadalom. Mi nem értjük egymást. / Vedd a házbéredet, és mutasd a hátadat!

ANTE Nem, te nem tudod mit jelent a fogadalom. Gyomrodban az erényesség teje megecetesedett. Az aggodalom emlői táplálják reményed. Meghal, még mielőtt megnőne és kifejlődne. Te vagy az, aki nem tudod, mit jelent a fogadalom, boldogságkeresésben élni: ez a létező legnagyobb fogadalom.

DINAH A te degenerált lelkiismereted a bendődből korog, és még te akarsz nekem reményt adni, tudós beszédeket tartani. Talán tudományos könyvet reggeliztél?

ANTE Dinah...

DINAH Madame Elias. Így hívnak, Elias asszonyság.

ANTE Hallgass meg!

DINAH Nem, te fogsz engem meghallgatni. Le akarom zárni a beszélgetést. Teletömheted a fejem szép szavakkal, és henceghetsz itt nekem, te akkor is annak az embernek a fia vagy, aki megerőszkolta és teherbe ejtette a saját lányát. És ennek a természetellenes egyesülésnek az eredménye te lettél, átkozott utód. Ott kellett volna elszáradnod apád heréiben.

ANTE Dinah, idővel...

DINAH Idővel mi? Nem tudsz szép szavakkal elaltatni. A koplalás kiélezte érzékeimet. Megmondom neked, mi vagy. Szemed gödréből agyar ágaskodik. Egyedül a halál cérnaszála fogja befércelni kapzsiságod szemhéját. Mészárosfiú, te nem értesz semmit abból, amit egy fogadalom jelenthet. Süket vagy a szépség hívására, és vak a fenségesre. Nem kérek belőled. Hogyan is kérhetnék? Te apád fia vagy. A kutya is azt üríti, amit megeszik. De az asztal, amire te ágaskodsz, túl magas neked. A te helyed alatta van. Maradj is ott! Elégedj meg a maradékkal! Menj, mutasd a hátad! Szépen álldogálsz itt a két hátsó lábadon, de amit kérsz, sosem fogod megkapni. Én egy férfit várok, / nem egy sápadt utánzatot, egy esetlen hamisítványt, aki felfalja más okádékát.

ANTE Te beszélsz? Te a megpenészedett sütemény, te, a hordó seprője, te, az abbahagyott ebéd maradványa, te, az üres asztal? Nézz magadra, ott van arcodon a keserűség gyűrött fintora. A boroskupában, amiben sorodat őrizgeted, a bor méreggé változott. Nem szólsz semmit? Ha el akarsz hallgattatni egy nőt, tarts elébe tükröt. Beszélj a külsejéről. Az enyém vagy, asszony. Nem akarod még tudomásul venni, de a nevem bele van vésve méhed falába. Ízt varázsolok a szádba. Dinah, minél inkább azt mondod *nem*, annál inkább akarlak. Elárasztalak nedveiddel, orgazmusaid zuhatagában fogok élvezkedni, mint egy kiszomjazott, beléd hasítok nyelvemmel, ajkammal. Elfelejtetted a kísértetedet. Húsz év elegendő volt, / bebizonyítottad, hogy erős vagy. Járulj ágyékomhoz, itt elfelejtetted őt. Még a nevét is elfelejtetted...

DINAH Te el akarod felejtetni velem Eliast? Sivatagban prédikálsz, mészárosfiú, kihúlt vasat kalapálsz, a halottakkal perelsz. Ha te vagy a Nap az égen, ne süss rám, szívesebben választom az örökkévaló sötétséget. Ha te vagy az élet forrásvíze, ne itass meg, inkább választom a szomjazás gyötrelmeit. Ha te vagy az utolsó férfi a föld felszínén, ne közelíts hozzám, inkább megszakadok a vágyakozás útvesztőjében. Hogy odaadjam magam neked? Hogy te engem elvegyél? De mivel, kisember? Ha a hús győzedelmeskedne felettem, elmegyek és odadobom magamat a

rémálmok könyvéből kiröppent démonoknak. A kutyák is meghágnak egymást, de nem lesznek többek kutyáknál. Én emelt fővel járok, lép-teim kopogása a világ fülében visszhangzik. És te, te beszélsz nekem a szépségről? Te? Férjem cipőtálpában is megnézhetnéd magad, ő anynyira tiszta, és neked van bátorságod idetolni a kutyaképedet. Te mérérsz a kapum előtt vonítani? Ki dobott neked csontot? Menj vissza a helyedre, mézárosfiú, és találd magadnak való szukát! Apád felemás munkát végzett, mikor téged csinált. Fenyegetőzéseid nem hosszabbítják meg a kardod méretét. Menj, a világ megnyílik neked, csak neked, széttárja combjait. Menj, hágd meg tetszésed szerint, ejtsd teherbe, nemzél fattyakat a saját hasonlatosságodra. A méreted nem az én méhemnek való. Én egy férfira várok, egy férfira, aki képes engem betölteni, belakni, teljesen a magáévá tenni. Nem szólsz egy szót sem? Jól látam tehát, ha el akarsz hallgattatni egy férfit, beszélj a farka méretéről.

ANTE A te férjed halott, / meghalt!

DINAH Mutasd a holttestét, és elhiszem neked.

ANTE Szereted a fiadat, mégis elutasítasz engem.

DINAH Fenyegetéseid nem érik utol fiamat.

ANTE Hajnalban partra száll.

DINAH Hazudsz!

ANTE Már a hajón van.

Cseng a telefon, bekapcsol az üzenetrögzítő, Theos az.

THEOS HANGJA „Anyá, én vagyok, anyá, én vagyok Theos, vedd már fel! Anyá, anyuci, édesanyám, Dinah, madame Elias. Jó, azért hívtalak, hogy szóljak, útban vagyok hazafelé. Mindent elmagyarázok.”

Ante lekasztja a telefonkagylót, és gyorsan visszateszi.

ANTE Most már elhiszed.

DINAH És te nem félnél egy megvadult oroszánanya ágyában aludni?

ANTE Aludni? Ki beszél itt alvásról? Én azt akarom, hogy alattam nyávgonjon a felesége annak a férfinak, aki segített apámat megölni.

DINAH Az apád vadállat volt, méltatlan arra, hogy lélek lakozzék benne. Magsiratom nővér-anyádat, amiért egy démont kellett kihordania, aki te vagy.

Ante rátámad, Dinah, kezében konyhakéssel, védekezik.

ANTE Bátor kis szádba dugom a megadás harapásait. Tüzességed, visszautasításod ellenére is meglovagollak, véresre sarkantyúzom oldalad. Hátadon fogsz bosszúm ormára emelni engem. Megdugni, bocsánat, feleségül venni egy halott hős asszonyát, na, így kell a hazát megtisztelni.

Haza, milyen gonosz szó. Te az enyém vagy, a történet így szól. Az ére-nyesség mindig feloldódik a szükség kelyhében. Igen, cukros galambom, előbb vagy utóbb kitárod nekem gabonatárad, bármennyire is belepték már a por és a pókhálók. Éljen a tavasz!

Dinah megvágja Ante kezét a késsel.

DINAH Nem a te világod ez, mézárósfíú!

ANTE Meg fogsz hajolni előttem.

DINAH Te egy halott nőt fenyegetsz.

ANTE Én nem téged fenyegetlek.

Ante kimegy. Cseng a telefon. Dinah válaszol.

DINAH Theos? Theos?

ANTE „Holnap vagy igent mondasz, vagy megölöm a fiad.”

Ante leteszi a telefont.

DINAH A fiamat nem adom harc nélkül... Holnap a véredben fogok táncolni! Jöjjön hát a halál, és vigyen el végre. Mit mondok? Meghalni? Még ahhoz is szerencse kell.

HARMADIK JELENET

*Tengerpart. Hajnal. Bejön Elias. Bejön Nouritsa, Elias édesanyjának szel-
leme.*

NOURITSA Ember, nincs a tengerben elegendő só? Miért tovább sózni? Nyeld le könnyeidet! Miért kúszol a földön, mint kutya az emberek között?

ELIAS Ki vagy te?

NOURITSA Mit számít, ki vagyok vagy ki nem vagyok, majd később kitá-lalod. Kelj fel!

ELIAS Nem ismerlek.

NOURITSA Úgyesen bujdosol rőt sebek álarca mögött, de előlem nem me-
nekülhetsz. Tudom, ki vagy, ki voltál. A szemed gödrében lobogó tűz
összetéveszthetetlenül a tiéd.

ELIAS Senki vagyok. Menj innen, nem ismerlek.

NOURITSA Álcád nem működik. Kelj fel, hamis koldus, a nyáj várja már
pásztorát.

ELIAS Menj utadra, öregasszony, tévedsz, én nem ismerlek.

NOURITSA A kakas még nem szólalt meg, és te már háromszor megtagad-
tál engem.

ELIAS Nem ismerlek.

NOURITSA És voilà! Nem, te nem akarsz felismerni, de az idő és a halál dacára én felismerlek. Ezen a szigeten én vagyok az egyedüli, aki még fel tud ismerni.

ELIAS Hagyj békén! Szerencsétlen hajótörött vagyok, akit a nyomorúság e sziget vendégszerető partjaira vetett.

NOURITSA Vendégszerető? Elhamarkodva beszélsz, idegen, vagy nyitott szemmel álmodozol. Mikor a nap felkel, nézz jól körül, az erdőből nem maradt más, csak a farkasok. Miért tértél vissza éjnek idején, mint tolvaj, hacsak nem a bölcs gyanakvás kényszerített erre? Jól teszed, hogy résen vagy, téged itt nem várnak jó szívvel. Itt az emberek csak akkor szeretik a hősöket, ha azok halottak, vagy ha ott maradnak helyükön a nagy történelem árnyékában. Itt nincs számodra menedék. A vendégszeretetet innen elmenekült. Bye-bye.

ELIAS Nem az vagyok, akinek hiszel engem.

NOURITSA Te nem tudod, hogy én mit hiszek.

ELIAS Nem vagyok már itt. Alszom!

NOURITSA Alszol? Kelj fel, alhatsz, majd ha meghalsz. Szívünk csataterén az aggodalom és a reménység fáradhatatlanul egymás torkának ugranak, és te, te alszol?

ELIAS Éhes vagyok, szomjas vagyok, öregasszony. Találj nekem valami munkát, ha pedig nem, akkor tűnj el az éjszakában!

NOURITSA Munkát? A vendégszeretettel együtt a munka is elmenekült. Bye-bye munka. Munkát akarsz? Legyél ismét az, aki voltál. Régen nevednek pusztá kiejtése is gyógyír volt a gyengéknek és átok minden fattyúnak.

ELIAS Ki vagy te?

NOURITSA Egy éjszakából kiszakadt árny. De gyere, nagy harcos, lépj színpadra, ne mondj le ilyen gyorsan tüzes öltözetedről. Kertedet ellepte a gyom, gyere és tedd rendbe!

ELIAS Sokszor láttuk már, amint az öregség ok nélkül is bölcselkedik. Menj utadra, szerencsétlen romhalmaz, és hagyj engem menni a sajátomon. Vegyen szárnya alá a sajnálat istene, és büntesse meg mindazokat, akik ilyen nyomorú sorsra kényszerítettek téged.

NOURITSA Ahhoz képest, aki a családja helyett a háborút választotta, jól beszélsz. Úgy tűnik, belekóstoltál a balszerencse könyvébe. De a tudáshoz nem elég meginni a keserűség fekete tintáját, nem elég átnyálazni a kétségbeesés lapjait. Nem, nem elég pusztán szenvedni, te légy a könyv,

ölts testet benne, és mint a pillangó, aki a tudásra vágyik, vedd bele magad önként a lelkeket velőig tisztító, emésztő lángba, miközben a csend és a hamu a semmi csarnokáért versengenek, látod: ez a szerelem.

ELIAS Hallgass!

NOURITSA Nem fogok hallgatni, ellenkezőleg, minden félelmedet kikiáltom, kitágítom a füledet, hogy meghalld, amit mondok. Nyelvem nem tud többé a hallgatás barlangjában rozsdásodni, húszmillió év nagyon hosszú idő. Be akarod törni a fejemet? Rajta, markolj meg egy követ, és tedd meg! Törni-zúzni, azt tudsz. Távolról, közlelről, te ebben is a legjobb voltál, Elias! Igen, rólad beszélek.

ELIAS Nem tudom, milyen gonosz csellel ismertél fel engem, aki nem tudok magamra ismerni, de a titok súlya, amit most felfedtél, lesújt rád.

NOURITSA Törd be a fejemet, Elias, én már rég halott vagyok.

ELIAS Mikor meglátod, hogy szemedbe csorog az a kevés vér, ami még bened maradt, gyorsan megbánod a sok szellemes értekezést, amit most a fejemhez vágysz. Jobb lett volna neked is, ha titkom titkod marad, ha elárulsz, bár megtagadtam a vérontást, esküszöm, hogy két kezemmel öllek meg, és holttested cafataival barátaimmá teszem a kóbor kutyákat.

NOURITSA Nem szeretnék az ellenséged lenni semmi áron, Elias.

ELIAS Én sem, öregasszony, sokszor félek saját magamtól.

NOURITSA Mi lett veled, édes fiam?

ELIAS Ki vagy? Mondd meg a neved, melyik családból való vagy?

NOURITSA A nevem Nouritsa, édesanyád vagyok, Elias.

ELIAS Az én anyám halott!

NOURITSA Halott, tudom, hogy meghaltam. Emlékszem rá. Szép halál volt, az ország anyái mind engem irigyeltek. A cseresznyefa alatt ültem, amit még te ültettél Theosnak, tele volt virággal, és a szívem egyszer csak nem dobogott többé. A kicsi sírni kezdett, te rögtön megértetted, mi történt, de kora ellenére apád mégis előtted ért oda. Aztán jöttél te, aztán Dinah. Theos fel akart ébreszteni. Csendes májusi nap volt. Nem akartam látni, amint elmész. Így elmentem én előtted.

ELIAS Anyám, miért bolyongsz az élők között? Valaki nem teljesítette a kötelességét? Senki nem vitt virágot a sírodra, Dinah, Theos, Apa?

NOURITSA Légy nyugodt, az én sírhelyem örökös tavasz.

ELIAS Valóban?

NOURITSA A halottak sosem hazudnak. Ne gyere közel! Előbb el akarom neked mesélni a sok szenvedést, amit azoknak okoztál, akiket hátrahagytál. Húsz éve, hogy a világ rád vár, és lám, egy bizonytalan hullám

egy kövületet, döglött halat, tanulmányozásra méltó fajzatot, élettelen vázat köpött ki partjainkra. Nézz magadra, gyermekem, mit csináltál magadból? Te most akarsz elbukni? Az, ki helyedet akarja feleséged ágyában, nem akar várni többet, a türelmetlenség véresre sarkantyúzza vágyait. Miatta bátorkodtam átlépni a halottak birodalmának tiltott kapuján. Figyelmeztetni szeretnék egy küszöbön álló kényszerházasságra. Sokan vágyják ezt, de Ante a falkavezér.

ELIAS Ante, a mézsáros fia?

NOURITSA El akarja venni feleségül a te asszonyodat. Egy értelmes némben elfogadná az ajánlatot, és tágra nyitná száját, hogy befalja az árulás farkát. Korunk ezt megengedi, sőt, egyenesen követeli. Azt mondhatnánk, hogy ez az ölelkezés új divatja. Mindig találni egy pragmatikus okot az ilyen kurválkodó cselekedetekre. Nézz rám, és lásd meg magad! Hol vannak győzedelmeid, csatáid, kitüntetéseid, a harci sisakod, a hódításaid? Nem vesztettél el valamit útközben? Húszmillió év egy barlangban, hosszú idő. Nagy hős, ne keresd többé, ami elveszett, az elveszett, és sem könnyek, sem sóhajok nem vigasztalják az emlékeid falán táncoló régi örömeik elvesztését. Gyere, ébredj fel, mielőtt a világ teljesen elnyelne. Kelj fel! A kor már nem akar téged.

ELIAS Dinah, elfelejtetem az arcát. Anyám, elfelejtetem őt.

NOURITSA De ő nem felejtett el téged! A te feleséged tanulmányozni való eset. A világ sátra alatt a pénz mindenre képes. Megszelídíti a legszemérmesebb lelkeket is. A siker, a szerencse nagyasszonya a szükség ostorával felfegyverkezve kedvére táncoltatja az erényt. De a te asszonyod ellenállt, nem hódolt be a siker zenéjének, nem dörgölözött a gyalázat rúdájához azzal a kifogással, hogy magányos. A várakozás lándzsája mélyen belefúródott lelkének húsába, egyetlen mozdulattal a szokás nyergébe tudna ugrani, de ő inkább tartja az ostromot, nekifeszül, és rágja zablóját, mely szétszaggatja csókjaidtól megfosztott ajkait. Szeret téged, de te messze vagy. Rád vár, de te egyre csak késel. Hol voltál ennyi időn keresztül? A háborúnak tíz éve vége, és te, te nem térsz haza.

ELIAS Az éjszaka sűrűjét okádtam.

NOURITSA A te kancádat egy másik férfi akarja meghágni és elvenni. És a végén még sikerül neki. Elég, ha Dinah igent mond, és szenvedései megszűnnek, de ő inkább téged szeret, és gürcöl. Egy szellembe szerelmes. Hélas, Elias, a szellem, és csak ő látja. Dinah valóságos, szegénykém. Ő az örült, és te vagy a szellem.

ELIAS Anyám, nem emlékszem a tekintetére. Elvesztettem egyik éjszaka. A fegyverek még forrón lángoltak, én egy élettelen gyermek fölé hajoltam. Egy nő magához szorította. Bizonyára az anyja lehetett, mert halott madarak potyogtak a szeméből. Akkor repült ki számkivetve szívem rejtett zsebéből az én kedves Dinah-m tekintete. És zuhanásában még egyszer utoljára megláttam szemeit, a két napot, a fényóceánokat, amelyekbe annyiszor megmerítkeztem.

NOURITSA Ha újra akarod látni őket, ölnöd kell.

ELIAS A háborút abba kell hagyni, anyám. Testemmel-lelkemmel újra és újra belezuhanok az éjszakába, ami fogva tart. Fogok-e még élni valaha?

NOURITSA Légy önmagad!

ELIAS Félek, anyám.

NOURITSA Mit ettél ma, kisfiam?

ELIAS Anyám...

NOURITSA Ellen kell állnod. Ne rágd le körmödét éned tövéig. A gyilkosság lesz gyógyírod, megbánásnak nincs helye.

ELIAS Ismét halál? Muszáj ölni?

NOURITSA Elias, vissza kell jönnöd!

ELIAS Anyám, én megtagadtam a vért.

NOURITSA És a vér mit mond erre?

ELIAS Belém kapaszkodik, a vér makacs.

NOURITSA A lelkiismeret nem szelídíthető könnyen. Gyere vissza!

ELIAS Nem akarok többé embert ölni.

NOURITSA Gyere vissza!

(Megjelenik Odessa.)

Gyere vissza! Gyere vissza!

ODESSA Egy nyolcadhang, egy ellenpont, és voilà, a dallam megtorpan. Az élet a halállal keringőzik, a különválás pedig vérbe van írva. Melyikbe? A tiédbe, az enyémbe, az övébe, az övékébe? Csábít a vér, kész csábítás, csalogatás, csapda, amibe mindnyájan belesétálunk. A fejlődés közel, egy látcsövön keresztül atomot hasítotok, messzi csillagtesteken lejtitek a táncot, férfiak belsejét termékenyítitek meg, míg végül úgy hozzák világra a gyermeket, mint a nők. A vér láncolata tagadhatatlan, tántoríthatatlan. Bánom már a barlangot. Az anyaméh énekelni fog, de melyik lesz az az ének? Kelj fel, férfiú, állj fel! Hagyd el a barlangot, nézz körül, a szépség húszmillió éve vár rád, menj és feküdj mellé, hasad feszes bőrére oly éneket fog rajzolni, mely elringatja a világot. Köszörüld meg torkodat lelked mélyéig, és köpd ki a szívedet nyomó keserű golyót!

Nedvesítsd meg ajkaidat, és engedd ki a düh kiáltását! Vágd le ennek az uzsorásnak a nyakát! A toroka már várja kifent állkapcsodat. Már-ványhasa késedet várja, halál: ez a szó már oda van vésve. Ébredj fel, önsajnálatotod tedd szíved kilyukadt zsebébe, és szíved rátalál a sűrű éjszakában a halottas csónakok öblére. Meg kell halnia. Cselekedj, mert hamarosan meghágja asszonyodat a fiad holtteste fölötti gyászban.

ELIAS Újabb vérfürdő?

ODESSA Az utolsó. Tárd ki rémületes szárnyaidat, szállj ismét a magasba!

Rejtőzz el az éjszaka leple alá, és a kellő pillanatban csapj le prédádra, és préseld bele a gyűlölet karmait! Halála biztos. Gyere elő barlangodból, téj vissza a világba, a húskereskedő úgy páváskodik ezen a szigeten, mint egy isten az oltára körül. Ez elfogadhatatlan, és ezt egy istennő mondja neked.

NOURITSA Gyere vissza, gyermekem, menni kell, kelj fel!

ELIAS Fáradt vagyok!

NOURITSA Én is, én is fáradt vagyok.

ODESSA Én is fáradt vagyok.

NEGYEDIK JELENET

Theos a hajón van. Szirénák, sirályok, hullámok, szél.

THEOS Kibaszott ország, annyival szebb lennél nélkülnk. *(Telefonba)* Vedd fel, vedd fel már! Nem, nem az üzenetrögzítőt, a te hangodat akarom, téged akarlak hallani. *(Üzenetet hagy)* „Anya, én vagyok, anya, Theos, vedd fel! Anya, anyuci, édesanyám, Dinah, madame Elias. Jó, azért hívtalak, hogy szóljak, útban vagyok hazafelé. Mindent elmagyarázok. Meg akartalak lepni, de eszembe jutott, hogy te már nem szereted, ha meglepnek. Voilà. Sok-sok fényképet készítettem. Ó, igen, és találtam neked gyógyszert. Ezzel a sok bogóval, amit hozok, a szíved még ezer évig fog élni. Az ég majdnem fekete. Közéleg a vihar. De otthon leszek, mire partot ér. Theos vagyok. Csókollak.” *(Leteszi)* Miért nem válaszoltál? Anyám, hol vagy? Félek. Miért félek? Theos, ne reszkess már! Nem vagy te részeg kurva, aki bármikor kész arra, hogy letérdeljen az ellenség farka elé. Te Theos vagy, Elias fia, aki Theos fia, aki Elias fia, aki Theos fia. Anyám, hol vagy? A név, amit viselek, már elvesztett csatába küld. Veszteni, nyerni, mit számít? Csak az számít, hogy két lábon maradj, még a halálban is. Rád kellett volna hallgatnom, anyám, ráta-

padnom ajkaidra, letérdelnem ajkaid kútja mellé és teleinnom magam a tanácsaiddal. Ante a hibás. Ő dülta fel gyermekkorom házát. Meg fog fizetni apám eltűnéséért. De mindenekfölött fizetni fog az öreg haláláért. A vérével visszaállítom a világ egyensúlyát. De miket hordasz itt össze, faszikám? Te hallod magad, Theos, hogy miket mondasz? Kurva életbe, ezek nem is a te szavaid. Egy másik korból, másik századból valók. Miért is jöttél te vissza? A vér hívása, a faszomat! Neked egy nő karjaiban kellene most lenned és tanulnod, bőre a bőrödhöz simulva. Harapdálná a füledet, miközben azt suttozna, hogy a szépség menti meg a világot, és te büszkeségből vagy tudatlanságból bebizonyítanád neki az A+B képletével, hogy az értelem és a szenvedély nem jó páros, olyanok, mint a víz és az olaj, nem keverednek. Ő majd parasztnak nevez, és egy kis Beethovent dudorászik neked, hogy visszanyerje a szívedet. És te, O betűre formált arcoskáddal megnevetteted, és mielőtt még bármi hang elhagyná O betűs szádat, ő ledugja tüzes nyelvét a torkodig, és te visszanyered a gyomrod alján vergődő bátorságodat. És ezt mindaddig, amíg a csend és a tűz dallá nem lesz, és zavaros hörgéseitek szimfóniája betölti a világot. Félek. Mindentől megijedek. Ha egy hívó keresztezi utam, büntetésre várok, ha fegyvert látok, várom a halált, ha orvost látok, betegségre számítok, ha szól a telefonom, végzetes hírt várok, ha meghívnak valahová, azt hiszem, megmérgeznek. Nincsenek barátaim, mert félek, hogy cserbenhagyom őket. Mindentől félek, még az árnyékom árnyéka is megugraszt. Milyen önkínzást találtam ki magamnak? Kibaszott ország, szeretlek és undorodom tőled; szép vagy még akkor is, ha én nézlek téged.

(Madarak hangja a magasban)

És mit szólnak a kormoránok? Repüljetek, testvéreim, repüljetek, a szépség nem vár, a világ kitárt ablak, és én fenntartom benne szárnyalásokat; tíz ujjammal készítek nektek fénycsokrot, és kivésem árnyékokot szobrait, majd a sötétkamra csendjében előhívlak titeket, kiaggatlak egymás mellé, mint valami sorozatot... Vértüdőben fogom utolsó fényképet előhívni. Mekkora faszág!

ÖTÖDIK JELENET

Szirénák, sirályok, hullámok, szél.

NOURITSA Ez a vasárnapi hajó.

ELIAS Ma vasárnap van?

NOURITSA Holnap van vasárnap. És a fiad a fedélzeten van.

ELIAS Theos?

NOURITSA Miért, van más fiad is? Egy éve ment el, hogy megkeressen téged, az igazság az, hogy nem tudta már elviselni az anyja szenvedését.

ELIAS Látni akarom.

NOURITSA Milyen szemekkel? Hogyan fogod felismerni? Nem láttad őt felnőni.

ELIAS Anyám, ne keseríts tovább egy elkeseredett szívet.

NOURITSA Ne félj, mert nemsokára tele lesz a szám földdel, és örökre elhallgatok. Lélegezz! Az áldozat útján az apa felismeri majd fiát.

ELIAS Nem nyúlok többé fegyverhez, anyám. Megesküdtem.

NOURITSA A te esküd fogja a fiad vesztét okozni.

ELIAS Egy férfinak egyedül kell szembenéznie a sorsával.

NOURITSA De ő nem tud harcolni.

ELIAS A torkának feszülő kés lesz majd a tanítója.

NOURITSA Egy apának meg kell védenie a fiát.

ELIAS A fiúnak pedig túl kell szárnyalnia az apját.

NOURITSA A mészáros le fogja mészárolni a fiadat.

ELIAS Anyám, hagyd rá, ugyanúgy ahogy rám is rám hagytad.

NOURITSA Rád hagytam? Te el akartál menni. Szerinted miért hagytam magam meghalni? A háború mindenáron akart téged. Visszatartani téged? Ki merészelt volna? Kinek lett volna bátorsága közéd és győzelmek közé állni, közéd és szent hivatásod közé? Ne hagyd meghalni a fiadat, még gyerek, hallgass most az egyszer anyádra!

ELIAS Sokszor láttunk gyerekeket, amint legyőznek óriásokat. *(Nouritsa és Odessa kacagnak)* Kacaghattok a csillagos éjig, de ebben a fiúban az én vérem folyik. Ezt ne felejtétek!

NOURITSA A te véred kihűlt, kővé dermedt. A legutolsó kígyó is tűzbe vetné magát, hogy megmentse utódját. És én bensőm rejtekében hordtalak ki.

ELIAS Anyám, ez a harc az övé. Neki kell leverni a lakatot becsületének ajtajáról. Most már ő a férfi.

NOURITSA Félsz?

ELIAS Én halott vagyok, és a halottak nem félnek semmitől, anyám.
NOURITSA A fiad pedig nagyon is él. És úgy is szeretne maradni.
ELIAS Szeretném megmenteni.
NOURITSA Hogyan, szavakkal?
ELIAS Nem megyek. Az ő ereje, az ő joga, én nem mozdulok.
NOURITSA Úgy kapaszkodsz az esküdbe, mint gyilkos az alibijébe.
ODESSA De ő igenis gyilkos. Ezer és egyszer gyilkos. Neki kell számot vet-
nie a meggyilkoltakkal. Neki és senki másnak.
NOURITSA És mit mond fia szellemének, mikor az számonkérőn jelentke-
zik? Mit csinál akkor, megint elmenekül? Meddig lehet még menekül-
ni? És hová? A düh habzó tekintete mindent lát. Én hagytam ezt rád?
ELIAS Anyám, hallgass meg!
NOURITSA Nem, nem hagyhatom annyiban. Addig tartottalak vissza, amíg
belehaltam. Mindkét kezemmel beléd kapaszkodtam. De te tántorít-
hatatlan voltál, és a mészárlást választottad. Kinek a nevében, milyen is-
tenség, milyen veszély nevében tetted?
ELIAS Anyám, egy hazátlan nép el van veszve.
NOURITSA Ó, elfelejtettem, a szent föld, amit az istenektől kaptunk! És mit
kell cserébe adnunk ezért? Az istenek nem jószágkereskedők, ők nem
a népek sírásói, sem hajthatatlan gyűlöletünk bírái. Nem, nem fogadom
el a haza érvét. Hallgass a lelkiismeretedre, talán azt megérted.
ODESSA Én sem tudom ezt az érvet elfogadni. Ha akarod, elbújhatsz, mint
teknősbéka a teknőjébe. De előbb vagy utóbb ki kell dugnod a fejed. És
akkor milyen szavak tudják elrejtteni öldökléseid borzalmait? Milyen sze-
repet fogsz eljátszani nekünk? Milyen álarc mögött, milyen hanggal,
milyen testben fognak hazugságaid testet ölteni? Milyen szöveget fogsz
a homlokát ráncoló szájalomnak deklamálni? Ki lesz a szerző? Te? És
mi lesz a csúcspontja? Milyen filozófiai vagy spirituális stratégiát fogsz
bevetni, hogy belesétáljunk trükkjeid hálójába? Mocsokba öltözve meg-
jelensz húsz év után, és eljátszod a bűnbánó hős szerepét. Mit vársz tő-
lem? A megbocsátás koszorúját? Saját magad madárijesztője vagy. Meg-
bánásod lábánál ülve senkit nem ijesztasz meg. Lelkiismeret-furdalásod
madarai csipegetik lelkedet. Elfordulhatsz a vértől és a fegyverektől,
fetrenghetsz a száműzetés porában, soha nem fogod eltompítani emlé-
kezeted tanúvallomását. Megfogyatkozva, jajgatva, de ott leszek, hogy
elmondjam. Vállald fel démonjaidat! Kikerülheted az emberi igazság-
tevést, de hogyan menekülhetnél a gyomrod mélyén trónoló bíróság-
tól? A világ összes páncceltknője nem elegendő, hogy elrejtse bűneidet.

Cselekedeteid bele vannak vésve a könyvek könyvébe. Igen, Elias, te elvesztél aznap, amikor a mézárálást választottad. De a föld alatt már nincs gyilkolnivaló.

ELIAS Tudom.

ODESSA Katonaként távoztál, és sírásó lettél.

ELIAS Tudom.

ODESSA Orvosként mentél el, és méregkeverő lettél.

ELIAS Tudom.

ODESSA Védelmezni mentél, és most itt vagy tömeggyilkosként.

ELIAS Tudom, tudom.

ODESSA Az én szerepem az, hogy fáradhatatlanul ismétlegessem, amiről azt hiszed, hogy tudod. Gyere ki a labirintusodból! Majd én vigyázni fogom titkaid házáat. Gyere ki, és merd megmutatni önmagad. A szembe-sülés elkerülhetetlen, ne halaszd tovább!

ELIAS Nem fogok többet embert ölni.

ODESSA Nem, nem, nem... Akkor halj meg! Kínáld fel tálcán életedet a mézárosfiúnak, helyezd bikafejedet a bosszú tilója alá, és szabadítsd ki a vér démonát. Halj meg, talán megtalálod a békét, amit még nem érdemeltél meg. Ante vért akar, ezt követeli minden erejével...

ELIAS Nem kellett volna visszajönnöm.

ODESSA Nem kellett volna elmenned.

ELIAS Megyek.

ODESSA Hová mész? Egy fordított irányú keresésre indulsz? Ha megtalálsz a megváltás Grálját, kinek az ártatlan vérét fogod áldozatra emelni? A fiad vérét? És haldokló anyjának, akit az út szélén hagytál, mit fogsz mondani? Mit fogsz majd neki mondani?

ELIAS Anyám, anyám.

NOURITSA Az anyád én vagyok.

ELIAS Anyám.

NOURITSA Mit anyám, anyám? Megtanultad kívülről ezt a szót?

ELIAS Nem tudom, mit tegyek.

NOURITSA Előbb kellett volna erre gondolnod! Elmész, tarolsz, tönkrete-szel, gyújtogatsz, fosztogatsz, mézárólsz, és utána mondod, hogy anyám, anyám? Nem, anyád nem ért egyet, anyád fáradt, nyugtalan, elege van, majdnem halott már, anyád. De mire jó az én beszédem? Úgy tűnik, a széllal szemben füttyölök. Aludni akarsz, kisfiam, rajta, de ne próbálj engem elaltatni a hülye történeteddel egy taknyos kölyökről, aki belesza-rik majd az óriás szájába. Én csináltalak, ezt ne felejtsd el! Nouritsát

nem lehet csak úgy elaltatni. Én hét nappal a múzsák előtt jöttem a világra.

ELIAS Engedj beszélnem!

NOURITSA Nem, azt akarom, hogy cselekedj, a fülem tele van már szavakkal. A szemem éhínséget kiált, és látni akarja, amint vér folyik.

ELIAS Engedj beszélnem!

NOURITSA Nem, nem akarom, hogy beszélj. Egy tűzvészt nem lehet nyállal és köpettel kioltani. Egy gyilkos hadsereget nem lehet kövekkel és himnuszokkal visszaverni. Kiegyezés? Szép dolog, mondhatom. Ti megsemmisítettétek az ellenséget razziás csatákkal, meddő fecsegéssel teli fegyverszünetekkel, kis tűzön pusztítottátok el őket egyenként, és a világ semmit nem ellenkezett. Az ő céljuk nem volt jogos? Az ő harcuk nem volt törvényes? Te mondtad, hogy a cél legyőzhetetlenné tesz, akkor ők miért veszítették el a háborút?

ODESSA A gyermekek csupasz hasa nem hatotta meg az idegen hordákat, a becsület-idegen hordákat. Ott voltam, láttam.

NOURITSA Te róla beszélsz?

ODESSA Róla és mindazokról, akik úgy ünneplik áldozataik vérért, mint valami trófeát.

NOURITSA Te mit keresel tulajdonképpen?

ELIAS Az egyedüli hadizsákmány, amire áhítozom, az a csend, és nem akar csend lenni.

NOURITSA A te hadizsákmányod az újra megtalált otthonod.

ODESSA Olyan biztos vagy ebben? És mennyi időre? Ezer év múlva milyen nyelvet fognak majd beszélni az otthonában?

ELIAS Ez a háború teljesen felőrölt.

NOURITSA Teljesen felőrölt, mert mindent odaadtál neki. Gyere, öleljek meg.

ELIAS Nem érdelem meg e szent helyet.

NOURITSA Gyere!

ELIAS Mocskos vagyok.

NOURITSA Gyere, az érintés mindkettőnket megtisztít. Nincs minden veszve, soha sincs minden veszve, végy kezvedbe fegyvert, térj vissza otthonodba! Ne hagyd, hogy a kétség lyukat fúrjon szíved gyümölcsében.

ODESSA Te gyümölcsről beszélsz neki, de ő a tavaszt kívánja.

ELIAS Igazad van, anyám, minden nincs veszve, még megvannak a kéte-lyeim. Megyek és beszélek Ante-tal.

NOURITSA És mit mondasz neki? A te apád megölte az ő vérfertőző apját. Agyonütötte, mint egy vadállatot, mert az volt, levágta a nemi szervét, beletömte a szájába, és kiállította a megcsonkított testet a főtérré, és te beszélni akarsz vele? Mire vársz? Megbékélésre? Ott, ahol a vér felbuzog, a megbocsátás fája nem terebélyesedik.

ELIAS Az apját akarja megbosszulni, én a gyilkost ajánlom fel neki.

ODESSA Cselekedj, Ante nem fog habozni. Ne halj meg harc nélkül!

NOURITSA A te apád ölte meg az ő apját...

ODESSA De ő adta a kegyelemdőfést.

NOURITSA Ez nem lehet igaz.

ODESSA Ott voltam.

NOURITSA Ez lehetetlen, hiszen még gyermek volt.

ODESSA Hidd el nekem!

NOURITSA Alig volt tizenhárom éves.

ODESSA Épp ideje volt elkezdeni.

NOURITSA A csonkítást is ő végezte?

ODESSA Nem, de mindent látott, az apja kényszerítette, hogy végignézze.

NOURITSA És te hová mész?

ELIAS Mondtam már, hogy hova.

NOURITSA és ODESSA *(egyszerre)* Nem fog rád hallgatni.

NOURITSA Nyisd ki a szemed! A beszéd ideje lejárt. A kenyér és só korszaka véget ért. Az emberek kemények lettek, a kenyér száraz, süketek a fülek, és kérgesek a szemek. „Siker”, ez a pillanat jelszava. Ezt kalapálják hidegre a szívek üllőjén. Ne beszélj vele, a gondolatokkal is kereskedik, a nyomort is bérbe adja, ő a szélhámosság atlétája, hangosan hengeg, és nem tudja befogni a száját. A kíváncsisága a gyomra. Ne tévelyedj el az elvek nyilvántartásában. Tudod, mit mondanak, disznók gyomrában nincsenek erkölcsök. Öld meg ezt a mészáros, feszítsd fel az igazságosság keresztjére. Vágd fel az állától a farkáig, és nem találsz ott semmit, hacsak nem a mások javait. Ez a fattyú mindent magáénak akar, amit csak meglát.

ELIAS És senki nem áll neki ellen?

NOURITSA Ki állna ellen? Ki? A falubeli férfiak már nem férfiak. Egy félszekaljnyi félelemtől kasztrált kurva legfeljebb. Ha mind egy helyre teszed őket, együtt sem érnek annyit, mint a te asszonyod cipője. Amikor a mészáros elhalad előttük, kórusban leborulnak, és vigyáznak, hogy szemük csukva legyen. Nem szeretik felismerni önmagukat a cipője kopogásában. Egy csokor segg a világra nyílvá. Szájukig saját szarukban el-

merülve aláaknázzák az utat, amit tulajdonképpen már elvesztettek. De hidd el nekem, ezek a disznók jó helyt vannak ott, ahol vannak. Ha valamelyik közülük fel merészeli emelni a fejét, az csak azért van, hogy megbizonyosodjon, a többiek még mindig ott vannak. Egymásra néznek, egyetértenek, egymás szomorú önarcképei. Itt senki nem mond már semmit. Vonogatják a vállukat, és igazítgatják a boldogság álarcát. Itt, hol valamikor a lázadás öklét örömkialtózásokkal rázogatták gyermekeink kék egébe, itt mindenki hallgat. És ebben a csendben mohón szopogatják a rikító közönségesség farkát. És tövig nyelik, amíg a legkisebb kérdések is elfojtódnak. És ő, aki helyedet akarja feleséged méhében, örömét leli e disznó színjátékban, a szavakat elfojtja e kifröccsenő semmittevés, minden szájon lakat, csak a szégyen szivárogo ki belőle, és az áulás mérget mindenki lenyeli. Ő pedig természetesen tapsol mindenkinek. Véresre tapsolja tenyerét, amíg minket is meggyőz arról, hogy ez egy jó előadás. Ki fogja levágni ezeket az átkozott kezeket? Senki? Akkor neked kell megtenned! Öld meg a mészárosfiút, akinek nem lett volna szabad megszületnie.

ODESSA Aki el van átkozva, az örökre átkozott marad, Elias, számodra meg van írva: nincs más út, mint a vér útja.

ELIAS Fáradt vagyok, egész életemben csak aludnék.

ODESSA Akkor csipkedd magad, a hajnal hintója nemsokára megérkezik, és elkergeti az éjszakát, hogy visszaültesse a nappalt a világ trónusára.

Messziről hallatszik a vihar.

ELIAS Ez a vihar oly régen követ már engem.

NOURITSA Bár rád ragyogna, és mindnyájunkat magával ragadna. Ne is hallgass rám, aludj!

Elias elalszik.

HATODIK JELENET

ODESSA Aludj! Hunyd le a szemed, és engedj be, tárd ki az álom kapuját! Ami pedig az érkezőt illeti, engedd be őt is! Ő a legboldogtalanabb az emberek között. Ne mozdulj! Hagyd, hogy hozzád jöjjön! Hagyd, hogy jöjjön! Nézd, hogy tétovázik, hogy reszket és verejtékezik. Idejött, hogy gyűlöletét kiokádja apád sírjára. Hagyd, hogy tegye, számára úgyis késő már, holtteste a hazugság pocsolójában úszik a döglött halakkal együtt. Felette egyetlen kapitány áll csak, ő is a fejét rázza: a félelem, elveszett

lelkek kormányosa, nincs iránytűje, nem tud térképet olvasni, és nem tud a csillagokba nézni, anélkül, hogy ne hazudna nekik. Magasan ülve saját éjszakája sűrűjében őrkatonája azt szeretné kiáltani, hogy „Szárzaföld! Szárzaföld!”, de örökre és jóvátehetetlenül néma marad. Ante is el fog süllyedni. Büszkesége felfújta szárnyaira az aggodalom ujjai örökre éber szemeket varrtak. Nézz rá, az egek szeleit szeretné megszelídíteni, de csak saját sóhajai seregét tudja vezetgetni.

Bejön Ante, részeg. Zene, tánc.

ANTE Dögölj meg, és megint csak dögölj meg! Számomra te soha nem leszel eléggé halott, eléggé kihűlt, eléggé hideg. Te megölted az apámat. Férfiasságomat, emberi címemet karmokkal és agyarakkal kellett kivívnom. Amióta e világra jöttem, homlokomon viselem anyám ártatlan vérét. Nekem kellett volna vérfertőző apámat megölnöm, de úgy történt, hogy te közbeléptél, és megfosztottál ettől a csodás cselekedettől, ami némi elégtételt adhatott volna a fiúnak. Ettől a vértől uszítva, mit csinálhattam volna dühömmel, gyűlölettemmel? Lenyeljem? Visszafojtsam? Meg kellett bosszulnom az apát, nekem kellett volna megölnöm. Nézz magadra, te nagy igazságtevő! Egyedül vagy, és a sötét föld alatt fekszel. Én pedig még mindig élek és rombolok. És hol van a fiad, Elias? Miért nem tér vissza eltiltani a sírodtól? Felesége ízletes hússzerű, hasán fogom agyonütni a fiát. Nemes, tiszta véreteket részegedésig iszom, amíg kiszárad minden forrása. Túl régóta szomjazom. Hol van a te Eliasod? Felelj! Ha a halottak közt hiszed, akkor mondd meg neki, hogy holnap megdugom a feleségét. Érted, amit mondok, öreg? Sírod tetejére döntöm, és minden nyiladéékába beleírom a nevemet, és úgy megvinnytatom a testét, hogy füled kegyelemért fog nekem könnyörögni, a temetők pedig felébrednek az irigységtől. De várj csak, a java még hátravan.

ODESSA Hátravan? Közeleg már a te hátralevő időd. Kézzeled fogható távolságban van a te jövőd. Mert ott látlak a küszöbön. A történetnek nem sokára vége.

ANTE Ki vagy te?

ODESSA Nem hallható vészjel, láng nélküli tűzvész, szomorú istennő. Árnyék a lélek mélységeiben. Félelmetes anya, akinek ereje feledésbe merült. Kegyességgel és megbocsátással teli vonzó nő.

Átölelek mindent, beleértve a fajtádbeli gonosztevőket és farkasokat.

A bánatok kebelbarátja vagyok, én vagyok a csalhatatlan öröm.

A sebek ellensége vagyok, én vagyok a gyógyír.

Felállítom a romokban heverő világokat, én vagyok a teremtő.

Világra hozom mindazt, ami élő és halott, én vagyok a mátrix.
Mindenre gondot viselek, én vagyok a dajka.
Nincs sem vonalzóm, sem iránytűm, én vagyok az irány.
Kioldom a meggyötört lelkek állkapcsát, én vagyok a derű.
Eloltok minden szomjat, én vagyok a forrás.
Megmentek mindenkit a nyomortól, én vagyok az élő kenyér.
Világosságot hozok a sötétségbe, én vagyok a tűzszem.
Megvigasztalom a legyőzötteket, én vagyok a legnagyobb győzelem.
Visszahozom a holtakat, én vagyok az isteni lényeg.
Elsimítok minden neheztelést, én vagyok a hibátlan szeretet.
Visszafordítom a hadseregeket, én vagyok a hadvezér.
Kitárom karjaimat, mikor hozzám jössz, én vagyok a szentély.
Jobban ismerlek, mint tenmagad, én vagyok a szeplőtlen tükröződés.
Én vagyok a nőiesség, én vagyok az eredet. Bennem lakozik minden
könyv, minden szerelem. Én vagyok a mindentudás, a bölcsesség tró-
nusa.
Én vagyok az emberiség elfelejtett múzsája.
Én vagyok Odessa. Én vagyok a lelkiismeret.

ANTE Menj innen, ezen a színpadon nincs számodra hely, ebben a jelenet-
ben én beszélek. A sötétség miattam van itt. Ebben a színben csak én
sziporkázhatok, mert én vagyok a sebzett, és én szenvedek. Én esek or-
ra, mielőtt még lábra állnék. Én sírok azért, mert soha nem nevettem
még, én vagyok a hervadt szárba szökkenés még virágzás előtt. Halott
vagyok, mielőtt még éltem volna. Az én végzetem és kezdetem egy és
ugyanaz. Az életem? Egy ellaposodott lehelet a sors bosszúálló marká-
ban. Élni? Kinek a nevében? Minek a nevében, egy liliumtiprás, egy
magömlés, egy erőszakos behatolás egy gyermek méhében, tele fájdalmas
teherrel. Én vagyok, igen, ez mind én vagyok! Menj el, térj vissza a ku-
lisszák mögé, és hagyd szóhoz jutni azokat, akik mindenüket kiokád-
ják, tüntesd el jelmezedet és titokzatosságodat! Hagyd el a színpadot,
maszkoddal együtt tűnj el, nem vagytok ebbe a darabba valók, nem tar-
tozol ide.

ODESSA Hallgass rám!

ANTE Nem akarlak meghallgatni. Szereplőm elvesztette a hallását. Kard-
dal a szájában beszél.

ODESSA Figyelmeztetni akarlak.

ANTE Mire akarsz figyelmeztetni? Kire? Az egyedüli csapás, amitől félek,
én magam vagyok.

ODESSA Én, én, én... egyszer még felfal téged ez a sok én, hacsak egy al-
vó bosszúálló fel nem ébred utadban.

ANTE Kicsoda? Válaszolj, kiről van szó?

ODESSA Az, aki ebben a pillanatban rólad álmodik.

Odessa elalszik.

ANTE Gyere vissza, te kurva, válaszolj, kicsoda? Én is el akarok menni. Hir-
telen aggódni kezdtem a történet végét illetően. Az az érzésem, hogy
egy olyan jelenetben játszom, amibe nem voltam kiosztva. Mint egy óko-
ri város, saját látatakarója alatt szenderegve, várom, hogy fejemre hull-
jon reményeim hamuja. Hogy fog mindez véget érni? Ki tudná meg-
mondani?

Kimegy.

NOURITSA Majd én megmondom neked. Az igazság fogja kitenni a pon-
tot ennek a történetnek a végére. Akkor lesz vége, mikor súlyos keze le-
csap majd bűnös nyakadra. Az igazság csukott szemmel is telibe talál,
ezt mindenki tudja. Nem tesz különbséget szegény és gazdag között –
a gazdagok büntetlenül harácsolnak, a szegények nyomorúságukra hi-
vatkozva káros szenvedélyeknek adják át magukat. Mikor eltűnt már a
föld felszínéről, mikor por és hamu lesz belőle, az ember csak akkor ér-
ti meg az élet boldogságát. Sajnálkozik. Siránkozik, kiáltozik, sértegeti
az élőket, de már túl késő. Aki el van veszve, az el van veszve. Nekünk,
szegény embereknek mindig csak így lesz, így lesz. De senki szemfő-
dőjén nincs zseb.

HETEDIK JELENET

Móló. Kikötő. Hajnal.

THEOS Húsom mélyén dühöm egyre hangosabb, amióta megszülettem,
csak a rosszabbra készülök. Nem élhetek már lábujjhegyen.

ELIAS Elnézést kérek, elnézést...

Theos letérdel Eliához, akinek folyik az orra vére, olyan, mintha haldokolna.

THEOS Nyugodj le, öreg, vegyél levegőt!

ELIAS Többé soha nem alszom.

THEOS Beszélj érthetően!

ELIAS Nem, nem, csak egy álom volt.

THEOS Vérzik az orrod?

Elias fel akar emelkedni, de túl gyenge.

ELIAS Mondja csak, szép fiatalember...

THEOS Beszélj, öreg, hallgatlak.

Táskájából kivessz egy papírzsebkendőt, és Eliasnak nyújtja.

ELIAS Ne haragudjon, én idegen vagyok...

THEOS Ezért nem kell bocsánatot kérnie, én is idegen vagyok itt, még akkor is, ha itt születtem.

ELIAS Ha idevalósi vagy, akkor bizonyára tudod...

THEOS Mondd, mit?

ELIAS Theos házát keresem.

THEOS Melyik Theos? Theos, a tanár? Theos, az egyujjú? Theos, a süket Marie fia?

ELIAS Theost, a falu vezérét keresem; Theost, Elias apját.

THEOS Mit akarsz tőle?

ELIAS Beszélni vele.

THEOS Ki vagy te, idegen?

ELIAS Én? Senki.

THEOS Mit akarsz te Theostól?

ELIAS Üzenetet hoztam neki.

THEOS Üzenetet, kitől? Ne tedd próbára türelmemet, mert hamar megmutatja a foga fehérjét. Ki küldött? Válaszolj!

ELIAS Csak az öreg fülébe fogok beszélni.

THEOS Akkor kezdjél el ásni, idegen, az öreg Theos a temetőben nyugszik már három éve.

ELIAS Meghalt!

THEOS Meggyilkolták.

ELIAS Akkor tehát igaz.

Elias sír.

NOURITSA Igen.

THEOS Ismerted Theost?

ELIAS Theost... Nem...

THEOS Akkor miért sírsz?

ELIAS *(Nouritsának)* Miért nem mondtad el?

NOURITSA Nem volt elég erőm hozzá.

THEOS Ki küldött? Felelj!

ELIAS Tudnom kell.

Theos felpofozza Eliast.

THEOS Ki küldött?

ODESSA Mondd el neki!

ELIAS Elmondom neked. A győzelem szelein suhantunk, és hazafelé tartottunk, először a kétely és a félelem törték fel örömünk reteszét. Vétrünkben a zavar és a zűrzavar egymást követő hullámokban tájékoztak. Sebesültek voltunk, szétszéledő emberroncok. „Hova fogok visszatérni?”, mondta az egyik. „Hogyan tudok szembenézni a családommal?”, mondta a másik, aztán egy férfi lassú léptekkel hozzám lépett. „Nézd – mondta –, a mellkasomban ki-be járó lélegzet előhívja szörnyűségektől megbomlott lelkem panaszait. Magamba temetkezem, és kiszáradok lelkiismeretem tűző napja alatt. Menj és mondd meg az enyéimnek – folytatta –, hogy Elias akkor tér vissza, amikor emberhez méltóan felépül. Addig nem jön vissza, míg egyenként meg nem tisztította lelke csontjait a megbánás tiszta vizében. Mindaddig számkivetett lesz ön maga és családja számára.” (*Odessának*) Mindent elmondtam?

ODESSA Igen.

THEOS Elias?

ELIAS Igen.

THEOS Életben van?

ELIAS Amikor utoljára láttam, még életben volt. Igen.

Theos leborul nagyanyja lába elé, és sír.

NOURITSA Amikor meghalt, apádnak nem adatott meg a végső tisztesség.

ELIAS Éhes vagyok, szomjas vagyok.

THEOS Ne haragudj, megfeledeztem alapvető kötelességeimről, gyere a házámba, a keveset, amim van, megosztjuk.

ELIAS Nem jöhetek veled.

THEOS Miért?

ELIAS Mocskos vagyok.

THEOS Gyere! Nem vagyok annyira szegény, hogy ne kerüljön a házában egy kis víz és szappan.

NOURITSA és ODESSA Ne óvakodj tőle! Ez a szép fiatalember Theos, a fiad.

ELIAS Ez igaz?

THEOS Igen, persze, és lehet, hogy még meleg víz is van. Gyere, ne maradjunk itt.

ELIAS Theos?

THEOS Holnap, legelső órában kimegyünk a sírjához.

ELIAS Elias beszélt nekem egy fiúról.

THEOS Én vagyok az.

ELIAS Te vagy Theos?

THEOS Én vagyok az a szerencsétlen.

ELIAS Miért szerencsétlen?

NOURITSA Mert apa nélkül nőtt fel.

THEOS Ők megölelik egymást, nekem pedig a sors egy bolond koldust küldött vigaszul, aki tíz év késéssel jött, hogy hírt adjon halott vagy eltűnt apámról. Úgyhogy igen, idegen, szerencsétlen fiú vagyok.

ELIAS Ők jól teszik, hogy ölelkeznek.

THEOS Dögölnének meg!

ELIAS A hajóról a te honfitársaid szállnak le.

THEOS Dögölnének meg! Mikor fejünk felett tűzvész tombolt, az én honfitársaim elszaladtak, és felénk se néztek.

ELIAS A menekülés nem idegen a bátorságtól.

THEOS De így ők lettek az idegenek.

ELIAS Te is ezen a hajón voltál.

THEOS Ez az én otthonom. Csak átutazóban vagyok, nem jöttem sem nosztalgikus hajókirándulásra, sem folklór- vagy misztikus-patetikus körútra. Egyetlen puskalövés miatt nem szerzek másik útlevelet. Igenis maradni akarok, és rezzenéstelen arccal tanulni ez ókori föld változatlan ábécéjét.

ELIAS Tudd meg azért, hogy a száműzetés kenyere keserű.

THEOS A gazdagok mindenhol otthon vannak. Ezt ne felejtse el!

ELIAS De legalább nem vettek részt a mészárlásban.

THEOS És akkor? Itt maradhattak volna anélkül, hogy részt vegyenek. Én sem nyúltam fegyverhez. Én maradtam, de azoknak, akiknek lehetőségük volt, elmenekültek. Rendben van. Ma visszatértek, és amikor megakartuk ölelni őket, visszautasítottak, jobban mondva finoman elhúzódtak, nehogy megbántsanak. Meg kell őket érteni. Igazán bemocskolódhatnak az érintésünktől. Ölelésre kitárt szárnyaink még mindig nehezek a friss vértől.

ELIAS Miket mondasz, ők itt itthon vannak.

THEOS Kinek a nevében?

ELIAS A felejtés nevében.

THEOS Apám feláldozta magát értük.

ELIAS Ez is feledésbe merül majd egyszer.

THEOS Én soha nem fogom elfelejteni.

ELIAS El fogod felejteni, el fogod felejteni...

THEOS Amikor a háború kitört, emlékszem, nagyanyám akkor halt meg, a cseresznyefa akkor hullatta leveleit. Az első, aki jelentkezett, apám volt.

NOURITSA Igen.

THEOS Elment, és soha nem tért vissza.
NOURITSA Igen.
THEOS Azon a napon egyetlen kiáltás vagy könnycsepp nélkül kihúzta magát, és maga mögött hagyott gyermeket és feleséget.
NOURITSA Igen, háromszor is igen.
ELIAS Ne veszítsd el a reményt, lehet, hogy még életben van.
NOURITSA És akkor? Amíg haza nem térsz, számára halott vagy.
THEOS Azt mondjuk a halálra ítéltnek, miközben megy fel a vérpadra: „Ne veszítsd el a reményt, minden rendben lesz?” Nem, idegen, nem lesz minden rendben. A remény olyan kés, ami a szolgálóember szemébe van fúródva, én pedig soha nem leszek senki szolgálója. Látni akarok mindent, amíg csak kilehelem az utolsó leheletemet. De te ezt nem értheted meg. Gyere, menjünk haza, Ante kémjei itt hemzsegnek a városban.

NYOLCADIK JELENET

ELIAS Nem akarom.
THEOS Miért?
ELIAS Túl mocskos vagyok.
THEOS A kurva mindenit, milyen hülye piccsa ez az öreg. Néha a szavak enyhítenek a szíveken. Beszélj!
ELIAS Minek beszélni?
THEOS Igazad van, idegen, minek is beszélni?
ODESSA Mert ez a te jutalmad, az utolsó esélyed. Mondd utánam: „Egy isten jelenik meg előtted.”
ELIAS „Egy isten mutatkozik szemed előtt...”
ODESSA „Egy felbecsülhetetlen kincs.”
ELIAS Ezt nem tudom kimondani.
THEOS Szegény fickó, te ki voltál, mielőtt így tönkrementél?
ELIAS Nézz meg jól!
THEOS Ne haragudj, nem akartalak megbántani.
ODESSA Mondd neki: „Neked nincs semmi drágább e világon.”
ELIAS Nem, ezt nem tudom kimondani. *(Theosnak)* Visszajöttem...
THEOS Túl későn, idegen.
ELIAS A koldus álarca mögött rejtőzik az, akire vársz.
THEOS Akire várok?
ELIAS Igen.

THEOS Ismét titokzatoskodás. Akire várok? Kicsoda? Felelj!

ELIAS Az apád.

THEOS Apám?

ELIAS Igen.

THEOS Miket mondasz te itt?

ODESSA Rajtad a sor, hogy beszélj.

ELIAS Én vagyok az apád.

THEOS Az apám?

Odessa Elias fülébe súgja az első szavakat:

ELIAS Ez a sebhely az ajkadon, egyik nap, amikor a gyümölcsöskert virágban volt, te egy szopós kis bárányt kergettél, hirtelen megbotlottál, és fejfelé előre estél. Ömlött a véred. Négyéves voltál. Fehér rövidnadrág volt rajtad. Azon az estén nagyapád megölte a bárányt. És abban a szent pillanatban elkezdted zokogni. Semmiért a világon nem hagytad volna abba. Két sírás között folyton csak azt ismételted: „Ez volt a legeslegkedvesebb báránykám.” Ez a szokásod, hogy mindent túlfokozz, mindig meghatott minket, anyádat és engem. Az ölembe bújtál. Hogy keservedet enyhítse, anyád a zongorához ült, és egész este játszott.

Elias elfütyöli a dallamot, egy Beethoven-szonáta.

THEOS Visszajöttél megbosszulni minket?

ELIAS Visszajöttem megtalálni azokat, akiket elveszítettem.

THEOS Apám, neked tudnod kell.

ELIAS Tudom, Theos, tudom, fiam.

THEOS Most, hogy itt vagy, végre kihányhatom magamból a legnagyobb sötétséget. Nem hiszek már semmiben. Most, hogy itt vagy, végre megint fiú lehetek.

Elővesz egy fegyvert.

NOURITSA Ámen.

ELIAS Bízd ezt rám, fiam! Ne szennyezd be magad olyan vérrel, amit nem tudsz majd lemosni. Add ide!

THEOS Nem, apám, azt akarom, hogy megdögöljön az a fattyú...

NOURITSA Ámen.

THEOS Le akarom szakítani az arcát, kettétörni a vigyorát, egytől egyig kitépni a dög agyarait és beledöfni az újjgazdag homlokába.

NOURITSA Ámen!

THEOS Látni akarom, amint kifolyik a fattyú vére...

NOURITSA Helyes...

THEOS Addig akarok kacagni, amíg a farkam lehetetlen boldogságtól dagadozik, addig nevetni, amíg az istenek félelmükben felébrednek.
ELIAS Az, aki a halálban leli örömét, nem éri el célját. Ez a világ törvénye.
THEOS Az én fájdalmam minden törvényen felül áll..
NOURITSA Ámen..
ELIAS Csak az istenek vannak a törvények felett.
THEOS És hol voltak ezek az istenek, amikor anyám és én ennek a szadistának az igájába kerültünk? És te, te hol voltál?
NOURITSA Válaszolj!
ELIAS Ne kényszeríts arra, hogy beszéljek.
THEOS Beszélj, mindent tudni akarok.
ELIAS Egyetlen történetem szörnyekkel népesítené be hátralevő éjszakáidat. Én a vér útját választottam. És látod, mi maradt belőlem. Lecsúsztam az emberi nem ranglétráján. Elestem, vadállat lettem. Ezek a rongyok nem holmi szerep, hanem rákos lelkem könyörtelen tükröződése. Add ide a fegyvert, bíz rád! Ha meg kell tenni, akkor én fogom megölni Ante-ot.
THEOS és NOURITSA *(együtt)* Ha meg kell tenni?
ELIAS Előbb beszélni akarok veled.
THEOS Öld meg, utána beszélj velem!
NOURITSA Igen!
ELIAS Nem, Theos.
THEOS A halál megment az igazságtalanságtól..
NOURITSA Ámen..
ELIAS Nem, az igazság ment meg a haláltól.
THEOS Akkor megteszem én.
ELIAS Ha megölsz, egyenesen a sírodig szaladhatsz.
THEOS Ahhoz, hogy boldogságot arassunk, szükség van a könnyek záporára.
ELIAS Egy emberi élet kioltásáról van szó, és te boldogságról beszélsz, könnyek záporáról és aratásról? *(Theos odaadja neki a pisztolyt)* A teher, amit én cipelek, túl nehéz a te válladnak. *(Nouritsának)* Úgy csináljuk, ahogy én mondom. Menj haza! Vedd ezt a fegyvert, és rejtse el! Menj, és keresd meg anyádat! Mondd meg neki, hogy egy idegen van itt, apád régi fegyvertársa. Ne árulj el neki, hogy ki vagyok. A titok már fél gyógyzelem. *(Elias visszaadja neki a pisztolyt)* És most, hol találom Ante-ot?
THEOS A Calypso-ban, ott reggelizik minden áldott nap.
ELIAS Calypso? Az meg micsoda?

THEOS Emlékszel a *Klasszikus Betűk* könyvesboltra?
NOURITSA A lányiskola mögött.
ELIAS Igen.
THEOS Igen! Az az. Most ez a vendéglője.
ELIAS (*a Theos nyakában lógó fényképezőgépre mutat*) Ez meg mi?
THEOS Fényképész akarok lenni.
ELIAS Fényképész?
THEOS Haditudósító.
ELIAS Helyes, mindig lesz munkád.
THEOS Hova mész?
ELIAS Az asztalához, koldulni.
THEOS Óvakodj tőle, mert nagyon ravasz.
ELIAS Akkor majd játszom a hülyét.
THEOS Apám, vigyázz, sebzett farkas, aki nem akar gyógyulni.
ELIAS Akkor majd leszek a báránya.
NOURITSA Vagy a hóhéra. Menj a piacon keresztül, arra rövidebb.
ELIAS A piacon keresztül megyek, arra rövidebb.

Elias elmegy.

NOURITSA Régen ohajtott nap, végre elérkeztél. Visszatért, akit bűntudata száműzött innen. Visszajött, akinek a szíve már nem dobogott. Itt van, és fejünk felett ragyog, mint a nap. Annyit imádkoztam, amíg valaki ott fent végre meghallgatta síron túli hangomat. Menj, édes fiam, anyád követ utadon. Nem hagylak el, amíg a történet be nem teljesül.

KILENCEDIK JELENET

Dinah a padlót mossa a házban, elájul; táncoló szereplőként bejön az „arc nélküli” Elias.

DINAH HANGJA Többé soha nem táncolok. Utolsó leheletemig is nemet mondok neked. Tőlem nem kapsz semmit, még egy lépést sem. Gyere hát közelebb, te testgyilkoló. Vedd el, mi beburkolja lelkem. Vedd el a testemet, a fenekemet, a szívemet és a pacsirtámat, a palástomat és a kardomat. De vigyázz, mert megváltoztam. A tél elmúlt. Egy tüzes lelket ostromolsz, és semmi nem tud engem kimozdítani. Gyere... Akkor meg menj el, eltévesztetted a kaput. Te eljössz megállítani az időt, én pedig lovagolni szeretnék. Sok a behozni való munkám. Ne hagyj el, kicsi szívem, még ne hagyj el! Tartalak téged. Az akarat aszott karmai

minden nedvedet kiszívták. Igazán várhatsz még, kis gránátom, légy türelemmel! Van egy fiam, meg kell mentenem, és van egy padlóm, amit még fel kell mosnom. Talán vetkőzök le? Zongoraművész szerettem volna lenni.

Az „arc nélküli” Elias kimegy.

És itt vagyok csalódottan, cserbenhagyva, de még állok, felemelkedem, és két lábon állok. Tessék, kapaszkodj belém! Van egy felmosni való szó-m, egy mi-m, egy dó-m és egy férfim, akire várhatok. Halljam csak azt a dó-t.

Megszólal a zongora.

Játszani... kell. Játszani mit? Játszani, de minek? Még imádkozni sincs minek. Nem bírom tovább. Lélegezz, lélegezz, Dinah! Nyolcvankilenc sikálni való csempe. Tizenkét fényezni való lépcső. A tizenharmadik el van rothadva. Egy kiverni való szőnyeg, addig verem, amíg repülni fog. Ruhákat kell kiszállítanom, és egy életet megszabadítanom. Egy méhet kell tisztára mosnom. Egy szívet újraindítanom. Elias, hogyan tudnék tovább kitartani? Milyen kézzel, milyen ujjakkal kapaszkodjam? Mibe kapaszkodjam? Nemsokára össze fogok esni. Nem értek már semmit. A billentyűk hidegek, merevek, némák. Gyere vissza, Elias! Gyere vissza, és fessd át egem vásznait! Gyere, és lobbantsd lángra éjszakáimat, szomorúságomat, szemem gödreit! Nemsokára kihűlök. Kifut a fazék. Gyorsan, oltsd el, Dinah, odaég! Érzem a szagát, érzem a közelgő vérontás szagát. Közeleg valami? Milyen messze van a jövő háza, egészen kicsike és olyan távoli. Újra kezdjük, kicsi szívem. Kórusban, fel kell állnunk ott, ahol elestünk, és nem máshol. Aludni? Miért? Megint csak aludni? Fel kell emelkedni, megmosdani egy új életben.

TIZEDIK JELENET

Theos leteszi a csomagjait. Odalopakodik édesanyjához, Dinah-nak vérzik az orra, lassan magához tér. Az anya megüti a fiút.

DINAH Miért jöttél vissza?

THEOS Visszajöttem, mert nem találtam meg a férjedet.

DINAH Nem kellett volna visszajönnöd.

THEOS Anya, hallgass meg!

DINAH Ha élne, akkor visszajött volna.

THEOS Nem tudtalak egyedül hagyni.

DINAH Hozzámegek Ante-hoz.

THEOS Ezt nem fogom megengedni.

DINAH Hallgass!

Megüti Theost.

THEOS Soha nem fogom ezt megengedni.

DINAH Apád és te olyan egyformák vagytok. Nem hallgattok senkire.

THEOS Az én sorsom az, hogy itt legyek.

DINAH Nem ez a te szereped.

THEOS Ki tett oda engem eljátszani ezt a szerepet?

DINAH Ha apád igazi apa lett volna, nem itt tartanánk. Itt kellett volna maradnia.

THEOS Hogy mit csináljon? A platánok alatt sétáljon égő cigarettával a szájában háromrészes öltönyben, és a tengert bámulja? Ez mit változtatna a helyzeten szerinted? Így is, úgy is, az idejét távol töltötte volna az otthonától, haszontalanságokkal, és csak bogozta volna a világ dolgait anélkül, hogy valaha is dolgozott volna.

DINAH De éjszaka mellém feküdt volna. Az én fülembé suttozta volna fiatalos álmait. / Ez a háború tönkretett engem.

THEOS És te engem szidsz, amiért visszajöttem? De hát te tartasz vissza engem, te hívogatsz, amint kilépek a kapun. Huszonöt évnyi rabság után a nyakamnál fogva tartasz, és a semmibe dobsz: „Menj, repülj, fi-am, a világ rád vár!” Mit ér nekem a világ, ha a szívemet nem engeded? Minél inkább távolodom, annál inkább érzem aggodalmaskodó kezedet, amint visszarántja a hozzád láncolt kötelet. Megnyomorít a ragaszkodásod. Fojtogat. Szereteted zsarnoka nem én vagyok, anyám. Én csak a fia vagyok. Felhányod nekem, hogy hazatérek, de hát én soha nem mentem el. Ha mást nem, hát ezt kaptam tőled, ezt. És ez a te ajándékokod? Ezt jelenti a barátomnak lenni? Megérteni engem? Nem vagyok sárkány, akinek elég a szél vállain repülni, én meg akarom kóstolni az eget, meglövedni az áramlatokat, lebegni és hús-vér szemekkel látni a világot. Nem akarok többet bezárva élni / aggodalmad zugában.

DINAH Én zártalak be?

THEOS Itt minden zárva van, anyám, te, én, a levegő, amit beszívunk, apa saját ifjúkorába dermedt fényképe. Még a könyvek is, azok is zárva vannak előlem. Mondd csak, anyám, hol is van a kulcs? Add ide!

DINAH Apád elvitte a kulcsot.

THEOS Kinyitok én minden ajtót és kaput.

DINAH És a könyvekben található kapuk, azokat hogy nyitod ki?

THEOS Ki beszél itt olvasásról, én egy nagy tüzet akarok rakni.

DINAH Élégetni egy könyvet az olyan, mint felgyújtani saját magadat.

THEOS És egyenként égetni el életem lapjait, azt minek hívják? Minek nevezik azt, amikor arra kényszerítik a gyereket, hogy egy mauzóleumban nőjön fel, ahol a könyvek, / a szenvedések, a gyászok, a képek a csend lakta alatt vannak jól láthatóan kiállítva a hűség szent ereklyéje mellett?

DINAH Mintha apádat hallanám. Ő, az idealista, az éteri lény, a névtelen tudós, az árnyék hőse és én, felfedezőútjának akadályja, az ideiglenes terhekkel túlpakolt öszvér. De jusson eszedbe: „Kalitka nélkül nincs szabad ég.”

THEOS Tizenhárom évesen a cipődben kellett járnom, olyan szegények voltunk.

DINAH Szét kellett volna tárnom a combjaimat csak azért, mert te mezít-láb jártál?

THEOS Élned kellett volna, szenvedned, de élned.

DINAH És ha nem éltem, az kinek a hibája?

THEOS Az iskolában asszonytappancsnak hívtak.

DINAH És az kinek a hibája?

THEOS Egész gyermekkoromban verekednem kellett.

DINAH Én születésem óta verekszem.

THEOS Én férfi voltam, mégis nőként kezeltek.

DINAH Ezt bóknak kellett volna vened!

THEOS Egész életemben az ajtódat őriztem, hogy torkon ragadjam az első, aki neved árnyékát is ki merészeli mondani. Mindez a düh az ősök becsületéért, akik gyerekkorom óta telelakják a gyomromat. Lélegez-nem kell.

DINAH Halottak, mégis előbbek, mint mi.

THEOS El akarom őket tüntetni.

Theos elveszi a pisztolyt.

DINAH Theos, add ide gyorsan! (*Elveszi a fegyvert*) Most rajtam a sor, hogy beszéljek! Miközben apád saját halhatatlanságának fáját ültetgette el-lenségei húsába, én visszafogtam a dühömet, szájkosarat tettem éhsé-gemre, elnyomtam vágyaimat, szájpecket tettem aggodalmaimra, gyep-lőre fogtam indulatomat, csillapítottam lelkesedésemet, visszatartottam haragomat, visszaszorítottam reményeimet, visszafojtottam zokogáso-mat. / Megtettem, amit kevés erőmből meg tudtam tenni.

THEOS Egész szenvedésed alatt azzal foglalkoztál, hogy mások szemében szépnek mutatkozz, mint egy haraggal és dühvel díszített híres festmény,

amely elég saját magának, amely csak saját magát csodálja: kálváriája alkóvjába kövesedett képmása a fájdalomnak. Saját szerencsétlenséged történetét újra- és újramesélve, életedet egy maroknyi szóra szűkítetted le. / És azzal töltöd az idődet, hogy más és más sorrendbe teszed őket, ennyi az egész.

DINAH És szerinted mit kellett volna csinálnom? Hallgassak? Csavarodjak ki, mint azok a kardnyelő kurvák, és tegyem a számat a seggem lyukához, etessem magam saját fogságom salakjával? Nem, beszélnem kellett, / egyenesnek maradnom száműzetésem belsejében. Ki kellett fejeznem magam.

THEOS Akkor játszd csak a komédiádat, a fellépésedet, a one-woman-kibaszott-show-dat. Ne vess, álmodozz, a világ le se szarja. De neked, neked feddhetetlennek kellett lenned tragika-jelmezében, minden gyanú felettinek, hibátlannak. Te nem vagy Penelopé, ó, Penelopé, a te Ulisszeszed nem tér vissza. A te életed nem tragédia. Legfeljebb az erkölcsről prédikáló pszichodráma, / és ilyenek, mint te, millióan vannak.

DINAH Miért lenne erkölcstelen arra várni, akit szeretek?

THEOS Saját magadnak hazudsz, / mert túl büszke vagy.

DINAH Most már hazug is vagyok!

THEOS Nyisd ki a szemed, és lásd meg az igazságot, ahogy megmutatkozik. / Te saját győzelmed történetét meséled be magadnak, darabokból vagy, kívül és belül tönkretetten.

DINAH Az igazság? Melyik igazság? Nincs igazság, sem az álmokban, sem itt, sem a költők lángoló szívében. Csak valóság van, a tény, a tapintható, a hangzó, a megtorpanó, az elérhető, a kés és az általa vágott seb, a hiábavaló fájdalom...

THEOS Anyám...

DINAH Hagyd, hogy befejezzem! Szenvedek, és ezt szegényes szavaimmal ki is mondom. Általuk tartottam ki, és nem az igazságra vágyva, hanem az elismerésre. Nem akartam többé a csend tiltása alatt élni. Ki kellett mondanom, ujjonganom, kitépni a hagyomány szájpeckét, átadni a szót fájdalomnak, és kifejezni egy lehetetlen himnusz lehetőségével. Szenvedek, és hangos szóval deklamálom, kikiáltom, bömbölöm.

THEOS Anyám, hagyd abba!

DINAH Elnézést kérek szótáram szegénységéért, de legalább ez idő alatt hallottam, hogy vagyok, saját magam számára legalább léteztem. És sem az apám, sem a bátyáim, sem a férjem, sem a földkerekség összes férfi-ja nem szólhatott bele a viselkedésembe. Hűséges maradtam, mert az

akartam lenni, hűséges, de nem az apád testéhez, hanem saját magamhoz, az adott szavamhoz, érintetlen fogadalmamhoz. Hűséges egy olyan szerelemhez, amit én akartam. Nem adtam meg magam egyetlen férfi ostromának sem, legyen az a férfiak királya akár. A becsület, amit anyyira féltetek, itt van, voilá, a nap alkonyának trónusán: / egy lyukká zsugorodott szó, ahová mindenki be akar hatolni.

THEOS Na tessék, egyik oldalon a nők, másikon a férfiak, egyik oldalon az áldozatok, másikon a hóhérok.

DINAH Pontosan! Igen, és ezerszer is igen. Apám tőre még most is a fejem felett lóg: „Egyetlen vétség, egyetlen folt a családk becsületén, és leszúrlak, mint egy állatot az ajtónk küszöbén.” Ezt mondta nekem esküvőm előestéjén, ez volt az én hozományom. Tizenhat éves voltam. Fiatal, semmit nem tudtam, de aznap éjjel hamar megtanultam. Láttam a szemében, hogy érettem nem fog égő csipkebokorból egyetlen bárány sem megjelenni. Elvégre én csak lány voltam, egy hússá zsugorodott remény, névtelen mátrix, éjszakába öltözött süket és néma árnyék, lehetséges kurva, viták forrása, / akinek testét el kell rejteni. Úgyhogy, igen!

THEOS Becsület, istenek, szerelem, remény, fogadalom, nincs elegend már ezekből a harcias szavakból? Miért nem szegezted őket a kapufélfára, / ahogy a *vigyázat*, rossz kutyát szokták?

DINAH Az én kapum a te kapud, és senki nem tudja erőszakkal kinyitni. Ha a falak magasak, az csak azért van, hogy a kutyák ne tudják átszökni. Apád képmása bennem van. És vigyázok elveszett tavaszi virágba borulásaimra. Erre az édes fertőzésre nincs gyógyír. Minden itt bennem, minden domb, minden csörgedező patakocska, minden fennsík, minden tisztás az ő érintését hordozza. Ezt nem lehet kitépni, próbáld megérteni. Fényképezzél le, Theos, hívd elő a fényképet, és meglátod lelkem végtelen felszínén apád sóhaját végigsüvíteni.

THEOS Ne csinálj színházat a szenvedésedből!

DINAH Mitől félsz? A szomszédoktól? (*Kitárja az ajtót*) Hallgassatok ide, vadállatok! Igen, ti, akik tányérotok alját nézitek. Szenvédésem vegye el étvágyatokat mindörökre! Szenvédek, igen, és a fájdalom, amit kisérek, a kedvemre van. Nem akarom, hogy a csend megfojtson. Halljátok, hogy szűkülök! Gyertek, és lássátok közről a borzalmat! Gyertek és szálljatok szembe erkölcsstelen fájdalommal! Lássuk, ki lesz a győztes! Kővé dermedt mosolyotokat lekaparom, és báránykáitokat egyenként fogom

gyűlöletem démonjainak legelőjére hajtani! Voilà. (*Becsukja az ajtót*) Nem úgy akarok szép lenni, ahogy azt a világ elvárja. Megértesz engem?

THEOS Anyám, anyám. Anya, tudod mit, magas torony tetejéről vedd le magad, legyél öngyilkos! Halj meg! Vess véget kálváriadnak! Én majd felakasztom fényképedet fiatalságod falára. Igen, jól hallottad, amit mondtam.

DINAH A falaknak füle van, de inkább szájat kellene nekik adni. Nem hiszem el, hogy ezt mondtad nekem!

THEOS Én meg nem hiszem el, hogy te boldog vagy ebben a folytonos szenvedésben.

DINAH Hol találtad ezt a fegyvert?

THEOS Fárestől vásároltam.

DINAH Az ószerestől? Hát nem halt még meg? Mit csináltál te a Fájdalom-szigeten?

THEOS Visszajövet a hajó kikötött ott...

DINAH De hát ez az apád fegyvere.

THEOS Igen. A külső negyedekben jártam. És egy hangot hallottam: „Te, te vagy Elias fia.” Megfordultam, és ő volt az, Fáres, teljesen megfeleltedve és megöregedve. „Már vártalak – mondta –, fogd ezt a fegyvert, jog szerint a tiéd. Senki másnak nem engedelmeskedett, csak apádnak. Ha meghalt, akkor te vagy az új gazdája. Te fogod szóra bírni, fizess ki nekem, és a fegyver a tiéd.”

DINAH Ezt a fegyvert apád eladta nagy sajnálatára. A negyedik születésnapod volt...

THEOS És nem volt pénze, hogy a legkisebb ajándékot is megvegye nekem, úgyhogy eladta a fegyverét, a család büszkeségét. Tudom, ismerem a történetet, minden születésnapomon a fejembe tömte. De most már ennek vége. Nem tartozom már semmivel az én jövendő apámnak.

DINAH Ha ez egy jel, akkor túl későn érkezik. Holnap igent mondok a mészárosnak.

THEOS Anyám, hallgass ide!

DINAH Ne ellenkezz, gyermekem életét kell megmentenem.

THEOS Anyám, ma este egy idegen jön hozzánk.

DINAH És mit akarsz, táncoljak neki?

THEOS Egy régi Fekete Hattyú.

DINAH Hogy hívják?

THEOS Beszélni akar veled.

DINAH Miért?

THEOS Ismerte apát.

DINAH És...

THEOS Azt mondja, életben van.

DINAH Miért nem ezzel kezdted?

THEOS Nem adtál időt, hogy elmondjam.

DINAH Nincs sok enivaló a házban. Mit csinálunk? Nem számít, mit eszik, ha jóakarátú, akkor ezzel is jól fog lakni. Szaladj, vegyél kenyeret és sajtot! Menj a kerten keresztül, arra rövidebb.

Theos elmegy.

NOURITSA Menjél Albinóhoz, ott olcsóbb. (*Dinah a konyhába megy*) A boldogságot akkor ismerjük fel, amikor már eltűnt, amikor tönkretették, és hamu lett belőle. És akkor halvány láng hideg tüzénél hiába énekeljük az elvesztett ölelés melegségét. De te, lányom, ne ess többé kétségbe! Nagy öröm fogja végre szívedet újramelegíteni. A te boldogságodért a forgandó szerencse megáll vesződéses útján, és házadba tér.

TIZENEGYEDIK JELENET

A Calypsóban. Bejön Ante és Sofia.

ANTE Hol a kenyér? Hol a bor? Miért kell mindig kimutatni a fogunk fehérjét, hogy kapjunk valamit? Miért kell mindig és rendíthetetlenül újrarajzolni az emberek tekintetében a halált, ahhoz, hogy elnyerjünk valamit? Arra kényszerítenek, hogy a farkas szerepét játsszam, ezt erőltetik rám. Rendben, nem fogok levedleni. Gyűlöljétek, igen, csak a félelem ne hagyja el szemetek lőréseit. „Csend legyen!”, íme a parancsszó, ami beindítja félelmeteket. Elbűvöl titeket, én csupán vezénylek. Nem, az élet nem szép. Ennek ellenére, néhány ritka túlfűtött egyén szüzcsekére jellemző naivitással ennek az ellenkezőjét éneкли. Ők is elhallgatnak majd, és megértik, hogy semmi és senki nem tudja lángra lobbantani elzsibbasztott lelketeket. Zenét! A parti még nem ért véget! Köszönöm. Éhes vagyok, szomjas vagyok. És te, mire vársz, miért nem szolgálsz ki? (*A szolgálja kimegy*) Azok egészségére, akik nem szeretnek. Bort kérek, szelet kérek. A lázam nem csillapodik. (*Szél*) Túl meleg van itt. Kár, hogy a legyek már itt vannak.

Bejön Elias.

SOFIA Egy légy nem számít.

ANTE Igen, de a tányérodon el tudja venni az étvágyadat. Mit akarsz?

ELIAS Az egészségedet és egy kis kenyeret.
ANTE Választanod kell a kettő közül.
ELIAS A gyomrom arra kényszerít, hogy a kenyeret válasszam.
ANTE És lám, beigazolódott, amit már tudtunk.
ELIAS Dolgozni is tudok.
ANTE Mihez értesz?
ELIAS Egy másik életben halász voltam.
ANTE És ebben az életben?
ELIAS Nem vagyok már semmi.
ANTE Hogyhogy, nincs több hal a végtelen tengerben?
ELIAS Beleragadtam a hálóba, amit a háború vetett ki rám.
ANTE És?
ELIAS Tíz évig harcoltam.
ANTE Nem nézel ki katonának. Inkább azt mondanám, olyan vagy, mint egy csont, ami felett a nyomor és a felejtés versengenek.
SOFIA „Ott, ahol a háború királysága sátrat ver, a nyomor hada bővelkedik, majd jönnek a kutyák, mindent felfalnak és szaporodnak!”
ANTE Hány embert öltél meg?
ELIAS Ki tudná megszámolni az égen a csillagokat?
ANTE Jól beszélsz, te bélférges!
ELIAS A háború elvesztett engem.
ANTE Nem könnyű a vihar közepén egyenesben tartani a csónakot.
ELIAS A tenger érdeme volt inkább. Amikor a halak elpusztulnak, csendben múlnak ki, könnyek nélkül, anélkül, hogy elátkoznák saját életüket. Amikor halász voltam, sokkal jobban aludtam.
ANTE Jól beszélsz egy kupac szarhoz képest.
ELIAS A büntudat jó tanárom volt.
ANTE Megint jól mondod! Tetszel nekem, te. Ugye, milyen jól beszél? Melyik alakulatban voltál?
ELIAS Ebben az alakban.
ANTE Tetszik nekem, tetszel! Melyik hadtestben, te állat?
ELIAS A Fekete Hattyúknál, elit egység voltunk.
ANTE Félelmetesek, igen, tudom, ki volt a vezéred?
ELIAS Egy férfi.
ANTE Igen, de kicsoda?
ELIAS Hogyan ejthetném ki a nevét, anélkül, hogy a legyőzöttek vérének ne uszítanám magamra?

SOFIA Mondd már meg a vezéred nevét, idegen. Kérlek, mondd meg neki. Fáj a fejem.

ELIAS Elias.

ANTE Elias?

ELIAS Meghalt...

ANTE Elias? Elias? Az öreg Theos fia?

ELIAS Ó, mindnyájunk közül a legkegyetlenebb.

ANTE Meghalt tehát?

ELIAS Meg.

ANTE Nehezen hiszem.

ELIAS Mégis igaz.

ANTE Hogy te elit egységben harcoltál? Hát ezt nehezen hiszem.

ELIAS Én is csak nehezen tudom elhinni.

ANTE Tégy a kedvemre! Énekeld el az indulótokat!

SOFIA Fáj a fejem.

ELIAS Énekelni?

ANTE Mostantól mindent kétszer mondok, így gyorsabban fog menni. Énekelj, énekelj!

ELIAS Nem tudok.

ANTE Miért, miért? Te jössz!

ELIAS Elfelejtettem.

ANTE Hazudsz. Annyira vagy te elit egységben harcoló katona, mint amenyire én vagyok őszinte ember. *(Sofiának)* Micsoda? Te hiszel neki? Nézz rá, lerí róla a hitványság. Be akarsz ugratni a háborús szavalatiddal? Halhoz hasonlítok én, vagy mi? Jól figyelj rám, két embernek sikerült eddig átverni Ante-ot: az egyik meghalt, a másik pedig még nem született meg. Éhes vagy, miért nem egyszerűen ezt mondod? Mind-egy, mert úgysem kapsz semmit.

ELIAS Nem kényszeríthetlek, hogy higgyél nekem. De akkor is ez a szomorú valóság.

ANTE Nem ismerek olyan igazságot, ami örömmel járna, és sem te, sem az istened istenei nem tudják meglepni gyanakvásom ebeit. Mondd ügyesen, hogy tévedtél, nekem van igazam. Milyen erők kényszerítenek arra, hogy így hazudjál?

ELIAS *(énekel)*
 „Ó, vérbe öltözött győzelembé szerelmes isten.
 Ó, feketébe öltözött, háborúba szerelmes isten, elfeledjük szárnyainkat,
 hogy belezuhanjunk az elvakult csatába, ahol a halált osztogatják.

Mit számít a győzelem.
Mit számít a veszteség.
Mi a mészárlást választjuk a szárnyalás helyett.
Mi az ellenséget akarjuk legyőzni, vagy meghalni bajtársunk védelmében.
Mi, vérbe öltözött fekete hattyúk.
Mi, feketébe öltözött fekete hattyúk.”

ANTE Ezzel kellett volna kezdened. Vegyél, katona, megérdemelted. Új le, egyél! Egyél! De előbb játszani fogunk. Ha te nyersz, annyit és akkor koldulhatsz az asztalomnál, amennyit és amikor csak akarsz. Ha veszítesz, tűnj a szemem elől.

ELIAS Elfogadom.

ANTE Elfogadja! Pénzed van?

ELIAS Pénzem?

ANTE Megint kezdi! Igen, igen, pénzed, pénzed.

ELIAS Van három érmém, de már nem érnek semmit.

ANTE Nagyot tévedsz, barátom. A legutolsó, aki majd elhallgat, az a pénz lesz.

SOFIA Add meg neki, amit kér, és hagyd elmenni. / Fáj a fejem.

ANTE Adni? És én, nekem ki adott?

SOFIA Én, én, én... egyszer még felfal téged ez a sok én.

ANTE Nem, nem kap semmit, amíg meg nem érdemli!

SOFIA Nézz rá! Mit tudna neked egy hulla adni? Meg akarsz kopasztani valakit, akinek semmije sincs.

ANTE Egy csontváz is valami.

SOFIA Órült vagy...

ANTE A te pinádért, kedvesem, a te pinádért...

ELIAS Elmehetek?

ANTE Túl késő. Íme, a tét, három százás bankó. Látod, milyen bőkezű vagyok? Minden éremért egy százás. Nem így van, kedvesem?

SOFIA De...

ANTE Halló!

SOFIA De igen!

ANTE Három kérdést fog feltenni neked. Ha jól válaszolsz, tied a százás. Ha nem tudod a választ, akkor enyém az egyik érem. Kész vagy? Kész van.

SOFIA Szerinted hány tonna hasadó atomra van szükség, hogy a nők méhe végleg kiszáradjon? És ezután mennyi lesz az emberi faj életben maradásának az esélye?

ELIAS Nem tudom.

ANTE Én nyertem.
SOFIA Hány gramm sót termel egy szűz szeme, miután találkozott a szeretett lénnel? Ne sírj, idegen, ez csak játék!
ELIAS Valamikor tudtam, de elfelejtettem.
ANTE Én nyertem.
SOFIA Mondd meg, melyik az a kvantum-axióma, amely révén végre meggyógyul a nők populációja?
ELIAS Az igazság...
ANTE Az igazság?
Ante nevet.
SOFIA Melyik igazság? A férfiak igazsága? Elhamarkodva beszélsz. A kérdés nemcsak ennyi volt. Melyik elfeledett képlet szerint fognak a nők elnyomói igazságos és fellebbezhetetlen büntetést kapni?
ELIAS Én csak egy szerencsétlen halász vagyok.
ANTE Na, na, na?
ELIAS Nem tudom.
ANTE Megint én nyertem! Ne nyúlj a tányérhoz! Nem érdemled meg. Menj innen, nem akarlak többé látni.
ELIAS Te jó vagy, tudom ezt.
SOFIA Elhamarkodva beszélsz, idegen.
ELIAS Adj egy utolsó esélyt a kiéhezettnek!
ANTE Nincs semmid, amivel játszhatnál.
ELIAS Itt van az életem. Felajánlom a bankóid az elvesztett érméim ellenében. Ha én nyerek, visszaveszek mindent. Ha nem, akkor a tiéd vagyok.
ANTE Nagyon helyes.
ELIAS Ha megengeded, akkor egyetlen kérdést fogunk játszani. De most én kérdezek, mivel én vagyok a gyengébb, és neki kell válaszolnia.
ANTE „Soha az életben!”
ELIAS Nem akarsz?
ANTE Neki mondtam. Kész vagy, kedvesem?
SOFIA Elegendem van belőled és gyermekded neheztelésedből. Az én nevem Sofia, Sofia, / az én nevem Sofia...
ANTE Hallgasd csak meg ezt a történetet, idegen. Kezdetben voltak a könyvek. Úgyhogy azzal a naiv reménnyel jöttem ide, hogy betömjem tudatlanságom réseit. Mígnem egyik nap, amikor épp olvastam, megláttam őt egy létra tetején ágaskodni. Kábultan végignézttem, amint lemászik. Jobb mutatoujját a szájához emelte, és intette, hogy hallgassak. Tintás volt az ujja, mintha a tudás seggébe dugta volna. Fájdalmamban ismét

megtaláltam a szavak kulcsát, ő pedig rám kiáltott, hogy hallgassak. „Soha az életben!”, „Soha az életben!”, még mindig itt visszhangzik a fülemben.

SOFIA „Meg akarlak dugni itt, lábon állva, itt, ahol a könyvek a hátukat fordítják nekünk”, hát ezért kiáltottam.

ANTE Te is akartad. Ismerd be! Az az igazság, hogy csak azért utasítottál el, hogy ne ébreszd fel a benned szunnyadó szörnyet. Ihatod a tintát, és eheted a papírt, amíg beledöglesz, idegen, de a fattyú akkor is fattyú marad, és soha nem lesz helye az emberek házában.

SOFIA Férjnél voltam.

ANTE És a sors nekem kedvezett, özvegyet csinált belőled, a sziget legfiatalabb özvegyét, akit mindenáron meg kellett kaparintani. És én lettem a nyertes.

SOFIA Tudom, hogy te ölted meg.

ANTE Hogy én ujjat emeljek egy ilyen lúzerre! Egy falusi költőre? Gondolatok patikusára? Egy könyvárusra? Hány könyvet adott el életében? Százat? Kétszázat? Még halála után sem ér fikarcnyit. Vannak művészek, akik haláluk után felmutatnak valami nagyságot. De ő, semmi, *rien, nada, niente, nothing*.

SOFIA Te süket vagy a szépség hívására.

ANTE Ezt már mondta nekem valaki ma reggel.

SOFIA Ő tudta, hogyan kell beszélni.

ANTE És közben mit csinált? Lángelmék könyveivel hengegett és hadonászott. Ezt mindenki tudja. Az egyedüli alkalom, amikor beszéltek róla, az a halálakor volt, mert agyonnyomta egy mesterművekkkel teli könyvesszekrény.

SOFIA Erre inkább nem válaszolok.

ANTE Helyes, fogd be a szád! Igen, idegen, mesterművek súlya nyomta agyon, nagyságuk még azokat is elkerüli, akik írták őket. Hol vannak a gondolkodók, akik egy jobb világot jósoltak? Az erényt lehet vajon tanítani? A bűn velünk született, vagy egy traumatikus élet nélkülözhetetlen tünete? Hogy tud az apa lealacsonyodni a vadállat primitív szintjére és felcsinálni saját lányát a csillagok ámuldozó szeme alatt, anélkül, hogy az emberek meggyűlölnék? Ennek már mind vége, nincs több kérdés csillagokról és korábbi kérdésekről, a válaszok ideje tért vissza, a kopogós csizmák ismét visszhangzanak a koponyákban, a kételyek nem bírnak már tétellel, kételkedni annyi, mint elbukni, kételkedni, az nőknek való, a töketlen bölcsek szajkózzák, azaz hangos szóval és erő-

vel követelik a kételkedést. És mit számít, hogy ma azt ölelik, akit tegnap még gyűlöltek, mindaddig, amíg ezek a töketlenek táncolni tudnak a világ féltékéjén. Manapság, ha valaki, akit szemérmesnek hiszünk, seggbe kúratja magát a főtéren, mielőtt még bárki rádobná az első követ, felhúzza a nadrágját, megtörli a száját, és azt mondja: „Nem csináltam semmit, csak szabad akaratomat gyakoroltam!” Milyen gonosz fogalom: „Szabad akaratom!”, azt hisszük, kutya vicsorítja a fogát az ilyen nyakkendős fattyúk szájából. Igyunk a miniszterekre, elégünk van belőlük, az erénycsőszökre, akik készek önmagukat is megtagadni, csak hogy bőrüket mentsék, főleg a karrierjüket. Az utópiák ideje lejárt, az álmodozás korszaka lecsengett, teret kell adni a valóságnak. Teret kell adni a selyembe öltözött hidegvérű hősöknek, a mészárosfiúknak, akiknek láncai arany szemekből vannak. Teret kell adni a vérnek és a húsnak, a sperma és luxusparfüm megkövesedett keverékének. Teret nekünk, ambiciózusoknak, akik dadogva beszélünk. Tetszik nekem az elárultak csapat, akik kivetkőztetik a tudást örömrühájából, majd árverésre bocsátják a világ jelmezzraktárában.

SOFIA A férjem nem ilyen volt.

ANTE Ez azért van, mert úgy halt meg, mint egy nagy darab szar! Feláldozta magát az elbukott emberség oltárán. Ahhoz, hogy ember lehess, mindig szükség van mártírra? Miért ez a zsigeri gyűlölet a hús és a test ellen? Milyen kibaszott apa tetszeleg úgy az istenének, hogy a fia szemé láttára élezi kését? Így kell felnőtté válni? Látni saját halálotat egy kés pengéjén tükröződni? Ezt jelenti férfivá válni? Ma már holnap van, és lám, itt ülünk a háborús örület füstölgő romjain, és hallgatjuk a sáttánfajzatokat, akik könnyes szemmel meg akarnak minket győzni arról, hogy van, akinek szabad gyilkolni, más pedig az emberi nevet sem érdemli meg. És miért nem? Mert nem a felállított szabályok szerint gyilkol. De ki állította a szabályokat? Azok, akik szerencséjükkel érdemlik ki a tiszteletet. Azok, akiknek rangja megtilt mindenféle kérdezősködést. Azok az önmegtagadó gondolkodók, akik a hatalom ajtaján kopogtatnak. Azok a következtetlen istenfélők, akik a vért hirdetik könyvekkel hadonászva. Mindazok, akik elutasítják a kutatásba vetett bizalmat. A tudományt, a profitot. A szegényeket, a gazdagokat. Az utópiát, az előírt rendet. Az elitet, a népet. A népet, a lelkiismeretet. Miféle civilizációs gesztus, amikor egy hadsereg egyik fele nekiesik a másiknak? Hol van a szó, ami kibékít embert emberrel, melyik könyvben veszett el?

SOFIA Elveszett, elveszett, elveszett... Könyvek, minek nyomtatni könyveket? Egy vendéglő, az sokkal nyereségesebb. Igazad van, igazad van. Te üzletember vagy, nem csinálsz mást, mint a mindent felzabáló világhoz igazítod gyenge erőidet. Gyerünk, idegen, tedd fel a kérdéset, talán megtudunk valami új titkot, ami becsapja az unalmat, ezt a kis lángon gyilkoló ellenséget.

ELIAS Állat, két lába van. Felszáll, leszáll, négy lába van. Felszáll, leszáll, nyolc lába van. Felszáll, leszáll, tizenhat lába van. Felszáll, leszáll, harminckét lába van. Mi az?

SOFIA Prehisztorikus állat?

ELIAS Nem.

SOFIA Mitologikus?

ELIAS Nem.

SOFIA Ezoterikus, misztikus, akkor erotikus... nem? Milyen kár, pedig szerettem volna veled egy ilyet találni. Nyertél, idegen. Hacsak a filozófia doktora nem tud válaszolni, vedd a pénzedet és menj!

ANTE Mielőtt elmész, mondd meg az állat nevét, ha már nem tudtuk kitalálni.

ELIAS Én sem tudom. Tartsd meg az érméket!

SOFIA Nekem is tetszik. Erős, nagyon erős! Lelkem rég nem érzett ilyen boldogságos veszteséget.

Ante megöli Sofiát.

ANTE Tudunk boldogságot érezni, ha veszítettünk? Boldogságos veszteség? Miért nem egy gyönyörű mézárulás, egy gyengéd halálba küldés? Egyél! Meg kell választani a jó barátot, látod, egy ember nem kevésbé zajos, mint egy hal. Egyél, ha mondom! Kár, pedig jó ízlése volt ennek a bőbeszédű kurvának. Túl meleg van itt.

Ante kimegy.

SOFIA/ODESSA Egy nyolcadhang, egy ellenpont, és voilà, a dallam megtorpan. Az élet a halállal keringőzik, a különválás pedig vérbe van írva. Melyikbe? A tiédbe, az enyémbe, az övébe, az övékébe? Csábít a vér, kész csábítás, csalogatás, csapda, amibe mindnyájan belesétálunk.

NOURITSA Hallottad? Nincs mit hozzátennem. Nem tagadhatod le, amit saját szemeddel láttál. Ha már a küzdőtéren vagy, ne hagyd, hogy a szíved legyőzze karodat.

ODESSA Még visszajövök.

TIZENKETTEDIK JELENET

Dinah otthonában. Vacsora után. Isznak, cigarettáznak. Üres üvegek. Mosatlan tányérok. Theos részeg.

DINAH Én már semmit sem várok ettől a világtól, idegen. Egy névtelen tűzvész felemészttette életemet. Van egy fiam. Az anyaság áldása nem könnyít semmit az átkon, hogy nőnek születünk. Amióta Elias minket... amióta elment...

THEOS Mondd ki, anya, amióta elhagyott minket...

DINAH Amióta elment, a tisztelet, a régi barátok már mind csak támadások és rosszsallások...

THEOS Amióta elhagyott, feladott, sőt, cserbenhagyott minket...

DINAH Theos, ne mondd ezt!

THEOS Mit számít az ige, semmit sem enyhít a nyomoron, amiben élünk.

DINAH Theos!

THEOS Miért, enyhít valamit?

DINAH Senki nem tudja.

THEOS Én azt tudom, hogy neked mit kellett kiállnod.

DINAH Ne itasd dühöd lovát fájdalom forrásánál!

THEOS Anyám, mi ketten ugyanazt szenvedtük végig.

DINAH De mások már nincsenek sehol, hogy elmeséljék, ők min mentek át.

THEOS Ne várd egy koldustól, hogy nagylelkű legyen.

DINAH Te nem vagy koldus.

THEOS Miért, a félelem és a nyomor nem az én világom?

DINAH A félelem nem tudja meglágyítani a nemesi páncélt.

THEOS Ó, elfelejtettem, én Elias fia vagyok, aki Theos fia, aki Elias fia, aki...

DINAH Theos!

THEOS Én vagyok, igen. Bocsánat. Visszavonom a „félelmet”, de a „nyomor” akkor is marad, anyám. Hol tároljuk a nyomort, melyik lyukba bújassuk el? Tudom, szívem legdélibb sarkába. Pont oda, az elvesztett illúziók titkos szigetére.

DINAH Be kellett volna állnom prostituálnak. Igen, ezt kellett volna tennem. A kurvák sikere ma már érénynek számít, felcicomázott királynők lettek.

THEOS Az igaz, a luxus megédesíti a közönségességet, de te túl naiv vagy egy ilyen élethez. A haladás meghalad téged. Nem vagy eléggé bonyo-

lult ezekhez az időkhöz, ahhoz, hogy teljes életet élhess e kifinomult és árnyalt korban. A „nyomor”, ez az, ami nekünk kijár.

DINAH A terhet nem lehet lecserélni, mint egy inget.

THEOS Ó, ez igaz! Idegen, az én halálom a nevetés... bocsánat, anyám és a nevetés ádáz harcban állnak, amióta te... Szóval, amióta a háború elkezdődött... Csak keveset neveltünk. Anyám, te már nem is nevensz.

NOURITSA És kinek a hibája, hogy már nem nevet?

DINAH Theos!

THEOS Ki dobott neked csontot?

DINAH Hallgass!

THEOS Akkor sírjunk, és ébresszük fel a holdembert, hogy harcba szálljon a könnyeinkkel. De a bánatnak itt nincs helye. Szarral bűdösíti be a koponyákat már jó ideje. Mindenesetre valami halotti bűz... A mészáros saját ágyában akar látni téged vagy engem holtan. Milyen kibogozhatatlan komédia. Idegen, vannak, akik szerint anyám bolond, el kell fogadnia, hogy az ő makacs ellenállása nem szerelem, hanem maga az erkölcstelenség. Mások szerint Ante-nak nem kell az apja bűneiért megfizetnie. Az igaz, hogy vannak feddhetetlen fiúk, akiknek közönséges gazember az apjuk.

DINAH Nemes apák fia éppúgy lehet senkiházi.

THEOS Igazad van.

DINAH Tudom, a te nagyapád többet ért, mint az apád!

NOURITSA Én nem mondtam semmit...

THEOS És hol rejtőzik a feddhetlenség?

DINAH A legjobb, ha az orrod hegyére vagy büszke.

NOURITSA A mérete ellenére a tied nem sokat segített neked.

Megemeli poharát.

THEOS Egy ember nagyságát a cselekedeteivel mérik.

NOURITSA Egyesek történelmet csinálnak, mások nevét meg könyvekbe írják. Igyunk!

Isznak.

DINAH Búcsúzóul a számomra legkedvesebbet akarom neked adni: az emberi méltóságomat. Tudom, a méltóság nevetséges dolog. Egy kereskedő szempontjából ez mit sem ér. Egy hátba veregetést legfeljebb. Tartottam magam, ameddig csak tudtam. Mi is az emberi méltóság? Régiség, amit az idő almáriumába hajítunk, ahol felhalmozódtak már az élet elbukott dolgai, elmúlt századok relikviái, amik megneveltették az egy-

kor fiatal isteneket. Mindegy. Azt mondták: „Majd elmúlik”, de én is vele múltam.

THEOS Anyám, én szeretetből beszélek hozzád. Ha kiüríthetném szívemet, ahogy a zsebünket szokás, meglátnátok, milyen gazdag vagyok. Mindent kihánynék ide, most rögtön, ide az asztalra, idegen, és egy szuszából elmondanék mindent.

DINAH És ha inkább főznél nekünk egy jó kis kávé?

THEOS Kávé. Kávé, idegen?

ELIAS Ha van.

THEOS Hogy iszod?

NOURITSA Keserűen.

ELIAS Keserűen.

DINAH Theos, én is...

THEOS Keserűen?

DINAH Azt akartam mondani, hogy én is szeretetből beszélek hozzád.

THEOS Anyám, fájdalmunk mélységét nem a szerelemünk eldobásával mérik.

DINAH Mit akarsz ezzel mondani?

THEOS Nevetsz!

DINAH Nagyon vicces vagy, amikor ünnepélyes vagy.

THEOS A bor miatt van.

DINAH Hála a bornak.

DINAH és THEOS *(együtt)* Idd meg a bort, ne hagyd, hogy a bor igyon meg téged.

NOURITSA Ezt apád szokta mondani.

DINAH Érezd magad itthon, idegen, szónoklataid szárnyakat adtak keblednek.

ELIAS És miért sírsz e jó hír hallatán?

DINAH Én voltam Elias legféltettebb kincse, élete pompája, és most gyűlölettől és szenvedéstől megkövesedett kutya prédája lettem. Hogyne sírnék? Hajnalban, azaz most, igent kell mondanom annak, akit utálok. Minden bennem azt mondja, hogy...

THEOS Dinah!

DINAH Igen.

THEOS Nem találom a cukrot.

DINAH A felső polcon. Ez az „igen”, a szavak királya, a szívek szézámmagja, ez az egyetemes útlevel, ki kell mondanom a legjobb rossz érdekében.

ELIAS Tarts ki még egy kicsit! A rád mért borzalmas ostrom nem tarthat soká.

DINAH Ezt az ostromot a férjem mérte rám.

ELIAS Egy isten a visszafelé tartó útra térítette.

DINAH Túl késő már, hogy reménykedjem.

ELIAS Visszajön és visszahozza otthonod örömét.

DINAH Az én örömöm elvérzett.

ELIAS Fiatal még az éjszaka.

DINAH Húsz évet vártam, mit kezdjek még egy éjszakával?

ELIAS Láttam, amint az élők serege lábra állt reggel, és a halál ágyába dőlt este.

THEOS Anya, a cukor!

DINAH A cukortartóban!

THEOS De üres!

DINAH Akkor elfogyott! Ne becsüld le a mészáros erejét!

ELIAS Hidd el nekem, mielőtt a hajnal ráejti első könnyét a reggel álmos szemére, az embernek jut ideje ezerszer is meghalni.

DINAH Idegen, ha tudsz valamit, amit a szívem figyelmen kívül hagyott, kérlek, mondd el nekem!

(Nouritsa elkezd énekelni, majd Dinah és később Theos is csatlakozik)

Ez az apósom kedvenc éneke volt.

ELIAS Az öreg Theosé?

DINAH Igen, ő, a legnemesebb mindnyájunk közül. Néha vérben ázva meglátogat álomban, és beszél hozzám, mindig-mindig sírva.

ELIAS Hogy halt meg?

DINAH Ezt senki nem akarja tudni.

ELIAS A fia bizonyára tudni szeretné.

NOURITSA Én tudom.

ELIAS *(Nouritsának)* Mondd el!

DINAH A szívem azt súgja, hogy Ante volt.

NOURITSA Az én ajkaim megerősítik, hogy igenis ő volt.

ELIAS Mondd el, amit tudsz!

DINAH Hogyan mondhatnám el azt, amit szemeim nem láttak?

NOURITSA Majd megbeszéljük később.

ELIAS Mikor?

DINAH Napra pontosan három éve... Mire gondolsz, idegen?

ELIAS A régi életemre...

DINAH A családra...

ELIAS (*anyjára néz*) Az édesanyámra.

Dinah elkezdte leszedni az asztalt.

DINAH Hajnalig tudnék történeteid igézetében ülni, idegen, és elűzni az álmod szemem pillájáról, és szívem sugallata ellenére térek most nyugovóra. Akaratom ellenére zuhanok most bele kis koporsómba.

NOURITSA (*Eliasnak*) Igazán segíthetnél neki!

DINAH Elnézést kérek, idegen! Pihenjél! A fiam majd ágyat vet neked. Hozza világra ez az éjszaka a mindnyájunk szívének kedvező napot.

Dinah kimegy.

MINDNYÁJAN Amen!

ELIAS Beszélj, tudni akarom.

NOURITSA Aki tudni akar, annak tudni kell a fájdalomnak ellenállni.

ELIAS Beszélj, anyám!

NOURITSA Apádat kellene megidézni.

ELIAS Hol van?

NOURITSA Itt van. A fiad van itt, beszélj hozzá! Szerelmem.

THEOS-NOURITSA Elias, édes fiam...

ELIAS Apám...

THEOS-NOURITSA Tudni akarod, hogyan haltam meg, de én, én, fiam, el akarom neked mondani, hogyan érdemeltem ki a lelket, ami rám lett bízva. Amikor anyád és én először találkoztunk, hány éve is annak?

NOURITSA-THEOS Theos.

THEOS-NOURITSA Igen, életem fája...

NOURITSA-THEOS Mondd el neki...

THEOS-NOURITSA Igen, persze. A világítótorony lábánál ültem, a szikla tetején, és visszajövedelért imádkoztam. Hallgattam, mit üzen a szél. Vártam a rólad szóló híreket. Keleten a zendülés már elhalt, és te nem tértél vissza. Reménytelen nap volt, mint az összes többi. Tekintetem a tenger messzeségét fürkészte, valami jelet kerestem. Észrevettem, amint egy kormorán kiemelkedik a vízből, csőrében egy reménytelenül vergődő hal, hirtelen egy kar átfogta a mellkasomat. Egy másik pedig törrel felfegyverkezve elém csapott. Nem hallottam közeledését. Óvatosabbnak kellett volna lennem.

NOURITSA-THEOS Édesapád harcolt. A kevés életerő, ami még bennmaradt, csatába akart szállni. Ante arca, állkapcsa, kiguvadó szemei, a foga közül kiömlő habzás visszahőköltette a tömeget. Egy öreg fog meghalni, a tömeg hátat fordít neki; apád belekapaszkodott...

THEOS-NOURITSA Legutolsó erőmmel harcoltam. Egy utolsó erőlködéssel ellöktem magamtól, és a mélybe ugrottam...

NOURITSA-THEOS „Elias!”, ezt kiáltotta apád az utolsó szavával. A teste? Gyermek keze által kicsavart baba. A hullámok jöttek és mentek, de nem mertek hozzáérni a halott nemes véréhez. A gyilkos a magasból szemlélte gaztettét. Theos lezuhant. Ante nem hisz a szemének, megfordul. A tömeg már rég szétoszlott. Öklét az ég gyomrának emeli. Olyan boldog, mint a matador, miután leterítette élete első bikáját, kár, hogy az arénában nincs rajta kívül senki. Senki, aki fennhangon dicsérné, senki, aki a hátán hordozná. Mert senki nem volt ott, hogy szerencsétlen tettét igazolja.

THEOS-NOURITSA Mindent elmondtam. Visszatérek otthonomba, szétolvadok anyád lelkében. Hisz ő az én forrásom, az én origóm, a fény háza, ahol isten neve ragyog, akit az idők végezetéig fogok dicsőíteni. Ha beszélni akarsz velem, szólítsd meg anyádat!

THEOS Kávél! *(Csend)* Apám, kire gondolsz?

ELIAS Nagyapádra.

THEOS Hagyd, hogy én bosszuljam meg. Rám hárul ez a feladat.

ELIAS Gyere utánam!

(Kimennek a kertbe a cseresznyefához.)

Felismered ezt a fát.

THEOS Persze. Te ültetted aznap, amikor megszülettem.

ELIAS Akkor férfi voltam. *(Elias odanyújt neki egy fésűt)* Vágd ki!

THEOS Apám... Apám...

ELIAS Apám, apám, megtanultad kívülről ezt a szót. Azt akarom, hogy vágd ki. Habozol? Akkor majd én kivágom.

THEOS Apa, fejezd be!

ELIAS Szeretlek, fiam, csorbulatlan szerelemmel. Nem fogom hagyni, hogy vérrel kend össze magad.

Theos sír, Elias letörli a könnyeit.

THEOS Apa, hogy fogod csinálni?

ELIAS Mít csinálni?

THEOS Megölni.

ELIAS Majd ő megmondja, hogyan.

NOURITSA Az áldozat útján az apa felismeri majd fiát.

THEOS És ha ő?

ELIAS Ha ő mi?

THEOS Ha ő öl meg téged...

ELIAS Ha ő öl meg, akkor ő öl meg! Légy vidám!

Elias és Theos nyugovóra térnek.

NOURITSA Te lányom, ne ess többé kétségbe! A nap mindjárt kinyitja szemét a vér látványára.

(Ante kopog az ajtón)

És voilà.

TIZENHARMADIK JELENET

Kopognak az ajtón.

DINAH Hallom!

ANTE Nyisd ki!

DINAH Használd ki, egy ilyen ajtó nem adja vissza az ütéseket.

Ez idő alatt Dinah kazettát tesz a magnetofonba, egy Beethoven-szonátát hallunk, azt, amit Elias fütyölt a nyolcadik jelenetben.

ANTE Engedj be!

Dinah kinyitja az ajtót.

DINAH Kérsz egy pohár vizet?

ANTE Hogy döntöttél?

DINAH Te fogsz helyettem dönteni.

ANTE Ismered a válaszomat.

DINAH De nem ismerem a jellemedet, sem az erődöt.

Ante felhangosítja a zenét.

ANTE Lesz időd megismerni.

DINAH Nem érted, miről beszélek.

ANTE Elképzelem.

DINAH Igen, mióta tudod te elképzelni? Nem ugyanarról a dologról beszélünk.

Már nem hallani Dinah-t. Ante erőszakkal akarja letéperni, Theos kiszalad a konyhából, és megfenyegeti Ante-ot az édesapja fegyverével. Ante elengedi Dinah-t, és lebalkítja a zenét. Csend.

Theos! Ebben a ruhában adtam oda magam Eliasnak, ebben a fényöltözetben lobbantott lángra. Idővel a fogadalmat elvitte a víz. Igazad van, meg fogok a végén fulladni, nincs már mibe kapaszkodnom. Itt az ideje, hogy megmentsem saját magamat. Ha feleségül akarsz venni, vedd ezt a fegyvert, a férjemé volt, töltsd meg és lődd le mindegyik arc-képet a falon.

ANTE Ez most a vásári cirkusz fejezet?

DINAH Ha meg tudod tenni, a tied vagyok.

ANTE Nem azért jöttem ide, hogy szerencsét próbáljak, asszony.

DINAH Szabadíts ki engem a hagyomány igája alól, és lefektetem testemet erre az asztalra ide, ami valamikor otthonom szent oltára volt, és felajánlom neked.

ANTE Minek ennyi színház? Miért nem dobod tűzre a sok kurva arcképet.

DINAH Mert szükségem van egy gesztusra, egy tetre, ami megpecsételi kettőnk egyezségét.

ANTE Elég, ha velem jössz, és a színdarabnak vége.

DINAH Mi a bajod, ember, félsz, hogy mellétalálsz?

ANTE És ha visszautasítom ezt a lövöldözős szeánszot?

DINAH Akkor menj innen, és soha többé ne gyere ide.

ANTE *(Theosnak)* Mit szólsz, *asszonytappancs*, élni szeretnél, vagy inkább meghalni?

THEOS Inkább megölni szeretnék.

ANTE Úgy látom, a fiú belelépett az apa cipőjébe.

THEOS Jobb, mint saját nővéred méhéből kilépni.

DINAH Ante, ez a fegyver egy igazi férfi kezében akar megszólalni. Tedd meg és a tiéd vagyok.

ANTE Ez nem egy újabb kelepce, amit elém fektetsz?

DINAH Egész testemet fektetem a lábad elé.

ANTE Nagyon szép vagy, Dinah.

DINAH A hasad alatt ennél sokkal több leszek.

ANTE Add ide! *(Megpróbálja)* Nem működik! Megint kigúnyolsz. *(Ledobja a fegyvert az asztalra.)*

THEOS Hadd próbáljam meg!

ANTE Mit, meg akarod dugni a saját anyádat? Parancsolj, jó szórakozást. *(Theos elveszi a fegyvert.)*

Ennek a fegyvernek nincs több mondanivalója.

ELIAS Nagyot tévedsz, barátom, a legutolsó, aki majd elhallgat, az a fegyver lesz.

Elveszi a fegyvert Theostól.

ANTE Megint te, mit akarsz itt?

Elias egyenként lelövi ősei arcképét a falról.

ELIAS Menjetek ki! *(Ante-nak)* Nem, te maradsz. Menjetek, ki, te is, anyám, hallgass! *(Odessának)* És te is, ígérem, hogy igazságos leszek.

ODESSA Hadd nézzem végig, ha nem, ki fog neked tanúskodni?

ANTE Ki vagy te?

ELIAS Ne nézz rám a csizmád hegyéről, nyisd ki a szemed, nyisd ki mindened, az én feleségem, életem koronája, akit te egy halottól akarsz elvenni, ő Dinah.

ANTE Várj, ne ölj meg! Hallgass meg, ne engedd, hogy dühöd átvegye a szót. Nyisd ki a füled a szívednek! Hallgass meg, add vissza a reményt a bűnösnek, aki neked könyörög. Meztelen vagyok. Ítéld el bűneimet, de ne az életemet. A világgal akartam megfizettetni szerencsétlenségem árát. Nem akarom bűneim sötétségét enyhíteni. Büntess meg, igen, mérd rám a legnagyobb megvetés fájdalmait, de hagyd meg az életemet! A halottak kapuján kopogok, hagyd, hogy visszatérjek, és büszke lehessen jótevényedért, megénekeljem a nevedet az emberek tekintete előtt. Mindig is félttem a boldogságtól, a másokétól is, de főként az enyémtől. Sötét ómen alatt születtem, a szégyen csillagzata alatt, a szerencsétlenség az aszcendensem, és fekete az én egem színe. Hiszek benned, életemben először hiszek. Hallgasd meg ezt a komor kiáltást, a lelkem harsog a vágyak hangzavarában. Félek. Fordítsd felém a kegyelem tekintetét! Ne ölj meg, élni akarok.

NOURITSA Ne hallgass rá, öld meg!

ELIAS Mi értelme tisztára mosnom magam, ha utána megint bemocskolódom? Lépj be a házba, mely mindnyájunknak otthont ad.

Elias leteszi a fegyvert.

ANTE Te tényleg az hiszed, hogy megbocsátásod igája alatt fogok élni?

ELIAS Van a megbocsátásban egy olyan öröm, amit a bosszúban nem találsz.

NOURITSA Te azt hiszed, a szeretet istene vagy? Keresztre fognak feszíteni, a sasok kicsipegetik a májadat. Azt hiszed, meg tudod szelídíteni a gyűlöletét, és ő majd kezet nyújt neked? Eléggé naiv vagy egy tömeggyilkoshoz képest. A bárány nem ficáncol a farkasok hátán. Én elmegyek innen, nem akarom látni, mi következik, várlak a holtak birodalmában.

Ante elveszi a fegyvert.

ANTE Ha itt vérnek kell folynia, akkor az a tiéd lesz. Bosszút állok, igen, halálhörgésed érjen el asszonyod fülébe, íme, ez az én utolsó jelenetem. Megdöglesz, és a világ megy a maga útján. A világ el fog felejteni, ahogy apádról is elfeledkezett. A felejtés a világ tartópillére. Megjósolták nekem, hogy ellenségem szobájában fogok táncolni. Nem leszek többé betolakodó, akinek arcába csapják az ajtót. Én is az emberek házában akarok élni. Lám, mivé tettetek. Beszélek, beszélek, de túl késő már a

szavakhoz. Ez az anyám méhéből felszállt gyűlölet bosszúért kiált, te meghalsz, én pedig úgy döntöttem, hogy meg fogok halni...

ELIAS A sors istene szólalt meg ajkaid közül.

ANTE Azt akartam mondani, „élni fogok”.

ELIAS és ODESSA De azt mondtad, hogy „meg fogok halni”.

ANTE Úgy döntöttem, hogy meghalok. Élek, élek! Milyen titok akar engem eltenni láb alól?

ODESSA-ELIAS Te magad vagy önmagad gyilkosa.

Elias megöli Ante-ot, aki kitántorog az ajtón. Elias kimegy a kertbe, elveszi a fejszét, ő is kimegy az ajtón.

Szegény bolond, te az én halálomat mesélted el magadnak. Erőlködéssedben, hogy lenézd az eget és a csillagokat, nem láttad meg a kések által felbőszített bosszúvágy árnyékát, amint fejed fölé tornyosul. Én ott voltam végig, de a te megvetésed nem engedte, hogy észrevegyél engem. Visszatérésem oka nem a távolság, nem a háború, és nem is a nagy utazások útszéli kurvái térítettek vissza. Elveszett voltam, Elias már nem volt többé Elias, de miután megtisztultam szenvedésemtől, visszatértem. Te már ott láttad magad ki-be járni asszonyom méhében, beleírni nevedet az ő bensőjébe, kiaggatni útjelző tábláidat az én házam falaira? Megtagadtam az öldöklést, de a te véred erősebb volt. Vesztettél, kereskedő, nem sokkal, de vesztettél. Soha nem vártad utad legvégét. De a sors átvert téged az utolsó egyenesben. A nyertes én vagyok. Két átkozott közül én lettem a jobbik.

Elias, gyere vissza! Hol vagy? Gyere vissza!

TIZENNEGYEDIK JELENET

Bejön Nouritsa.

NOURITSA Borzalmas látvány, itt is meg ott is, a fejszecsapások alatt felszökkenő férfitest darabjai. A vér szagára mind összegyűltek. Az egyik egy kezét húz maga után, a többiek egy comb felett marakodnak, a legerősebbek a halott gyomrát tépik szét. A még mindig langyos belek fröcsögnek, amint szétválnak a harapások alatt; szomorú húsfürtök lógnak ki a vértől koszos ajkak közül. Az állkapcsok összeszorítva, az agyarak kivillantva, morognak és nem engednek egy cafat húst sem. Kiguvadt szemekkel, a kutyák szétmarcangolják a mészáros húsát. Ante többé már nem Ante. A szél hírére viszi a hátborzongató lakomának. Mindegyik a

maga húsadagját követeli, a legerősebbek megkaparintják, és egyben nyelik le a májat, a szívet, a veséket, a lépet, a nyelőcsövet és a tüdőt, mások pedig dühükben vonítanak, izgatottan csaholnak, összekapnak a legyekkel a vér fölött, amit a föld nem hajlandó magába szívni. Hirtelen eltűnik a Nap. A madarak azok. Összeverődtek és a harctér fölé szállnak csapatostul. A kutyák nehezen állnak helyt az égből jött veszedelemnek. Sorokba és csoportokba verődve őrzik a tetemet, amíg a falka el nem tünteti teljesen. Ante nincs már többé. Mi maradt belőle? Egy háborús behívó, egy macskaköves úton.

Bejön Elias, táncol. Ugyanaz a tánc, mint a kilencedik jelenetben.

ELIAS Te táncolni akartál otthonom szent rejtekében. Táncolni az apám sírján, feleségem hasán. Nézz rám!

Bejön Dinah.

DINAH Ne gyere közelebb, idegen, nincs hozzá jogod.

ELIAS Ne utasítsd el azt, akit eddig vártál.

DINAH Akit én vártam, az halott.

ELIAS Akkor egy holttest beszél most hozzád.

DINAH Ez a gyilkosság nem tesz a feleségeddé.

ELIAS Húsz év száműzetés után a gyermek-katona visszatért hozzád. Ne szaladj el előlem. Ijesztő vagyok, de ne félj tőlem!

DINAH Menj el, te nem vagy Elias.

ELIAS Add kölcsön porhüvelyed egyetlen szemcséjét, és összekulcsolt kézzel leborulok a türelem lábujjai elé.

DINAH Az én férjem soha nem könyörögne egy nőnek.

ELIAS Mégis ő az, aki letérdel most eléd.

DINAH Emelkedj fel, még a fejedbe száll a vér.

ELIAS Ezt a fejet szeretném ráhajtani a hasadra, mi fiút adott nekem.

DINAH Ezt akarod?

ELIAS Ezt... Szavaim leomlottak, építsd fel őket újra. Ne utasíts el, Dinah!

DINAH Ne mondd ki többet a nevem, idegen! Állj fel és menj innen!

ELIAS Ne lökj el lábbal, mint egy közönséges nyomorultat.

DINAH Ne ejts könnyeket, idegen, abból van nekem is elég.

ELIAS Ezek a könnyek a szomorúság és a boldogság felett vitatkoznak, vedd el őket, neked adom.

DINAH Ha az vagy, akinek mondod magad, meséld el nekem, idegen, mikor és hogyan találkoztunk a férjemmel. Ha erre válaszolni tudsz, ez a párjáért reszkető test mindörökre a tiéd lesz. Ha te vagy Elias, válaszolj!

ELIAS Egymás felé szaladtunk, életünk tavasza szegélyezte utunk nászágyát. Szánkban a fogadalom távolba rajzolódott. Vakító fényünk felé szaladtunk, mindkettőnk szíve megállt a dobogásban. A villámban jelenlevő isten és a tűz kísérték végig énekünkkel az út hátralevő részén; végtelen távolság. Egy széles asztal hívogatott, ráfeküdtünk, összeolvadtunk, egygyé olvadtunk vele. Semmilyen oltár nem látott még ilyen szerény és gyönyörű terítéket. Egy soha véget nem érő vasárnap volt.

NOURITSA Íme, itt vannak, ismét együtt, egymáséi, beteljesülve, megáldva és végre egybekelve. Szemük sötét éjszakájában ismét felkel a nap, ismét szép lesz. Egymásra néznek, egymásra találnak, felismerik egymásban egymást. Az örökkévalóság karnyújtásra van, a szerelem gyümölcse közel hozta ajkaikat, halljátok, hogy herseg tejfogaik alatt, a leve pedig kifolyik ez ókori boldogság minden nyílásán. Húszmillió év hosszú idő, egymástól megrészegevedve, de soha be nem telve, immár dalolhat e két fiatal isten, és hangosan kiálthatják: én vagyok a kenyered, én vagyok a borod.

Elias és Dinah összefonódnak, táncolnak és lefekszenek a földre. A tenger beborítja őket. Theos elmegy. Odessa vele megy.

Vége

Franciából fordította PATKÓ ÉVA